

ฉบับที่ ๑๑๑/๒๕๑๖

นย
1
2516

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
(www.library.coi.go.th)

นย

1

2516

ที่ระลึกในพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
ศาลจังหวัดนครนายก

วันพุธที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๖

เลขทะเบียน..... ๙๕
..... ศย
เลขหมู่..... ๕๕๑๖
วันเดือนปี.....

พระราชดำรัส

ใน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

“การอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้โดยเสมอหน้ากันตามกฎหมาย และโดยถูกต้องตามหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด เป็นหัวใจของการรักษาความสงบสุขของบ้านเมือง ศาลยุติธรรมจึงเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างยิ่งในการปกครองประเทศ”

(คัดจากตอนหนึ่งแห่งพระราชดำรัสเนื่องในพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลแขวงพระนครใต้ ศาลแขวงธนบุรี สำนักงานเนติบัณฑิตยสภา และที่ทำการกองคดีศาลแขวงกรมตำรวจ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๐๔)

คำขวัญ

ข้าพเจ้ามีความชื่นชมยินดีที่กระทรวงยุติธรรมได้มีอาคารศาลจังหวัดนครนายกหลังใหม่อันโอ่โถงกว้างขวางสง่างามเพิ่มขึ้นอีกแห่งหนึ่ง

ศาลสถิตยุติธรรมเป็นสถานที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมให้แก่ปวงชน ฉะนั้นนอกจากจะให้ผู้พิพากษามีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี และมีผู้พิพากษาที่เต็มความรู้ความสามารถแล้ว ตัวอาคารศาลซึ่งเป็นที่ทำการที่จะประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม และอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนก็สมควรที่จะต้องสร้างขึ้นให้กว้างขวางสง่างาม เป็นที่เลื่อมใสแก่ประชาชนผู้หวังพึ่งความยุติธรรมจากศาลอีกด้วย รัฐบาลได้ตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงได้พยายามจัดสรรงบประมาณให้สร้างอาคารศาลขึ้นใหม่แทนอาคารเดิม ซึ่งคับแคบไม่เพียงพอแก่จำนวนคดีความที่เพิ่มมากขึ้นอยู่เสมอตลอดมา

ในโอกาสที่มหัศจรรย์เปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายกหลังใหม่นี้ ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยได้โปรดดลบันดาลให้ศาลจังหวัดนครนายก มีความมั่นคงสถาพร เคียงคู่กับความบริสุทธิ์ยุติธรรมตลอดไป.

นายสัญญา ธรรมศักดิ์
นายกรัฐมนตรี

นายสัญญา ธรรมศักดิ์
นายกรัฐมนตรี

คำขวัญ

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ศาลจังหวัดนครนายกได้มีอาคารทำการใหม่ที่กว้างขวางสวยงามเป็นสง่าแก่จังหวัดนครนายก

อาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายกหลังเก่านี้ได้อุบัติลงมาแล้ว อยู่ในลักษณะชำรุดทรุดโทรม ประกอบกับปริมาณคดีความในปัจจุบันได้เพิ่มมากขึ้น อาคารหลังเดิมจึงคับแคบลง ทางราชการจึงได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารหลังใหม่ขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติราชการของศาลดำเนินไปโดยสะดวก อันจะทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลดำเนินไปโดยรวดเร็วตรงตามนโยบายของกระทรวงยุติธรรมได้วางไว้

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าตั้งจิตอธิษฐานขอให้อาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายกหลังใหม่นี้ จงเป็นที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมให้แก่ประชาชนชาวจังหวัดนครนายกโดยมั่นคงถาวรตลอดไป.

นายประกอบ หุตะสิงห์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

นายประกอบ หุตะสิงห์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัง

คำขวัญ

ศาลยุติธรรมเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชนทั้งหลาย การที่ศาลจังหวัดนครนายกได้ทำการศาลแห่งใหม่เป็นอาคารที่กว้างขวางสว่างงาม เป็นระเบียบ เรียบร้อยเช่นนั้น บ่อมนับเป็นทำเลอมไศแก่บุคคลโดยทั่วไป และข้าพเจ้าเชื่อว่าอาคารสถานที่ดังกล่าวนี้ จะอำนวยประโยชน์และเพิ่มสมรรถภาพให้การปฏิบัติงานประสบผลดีขึ้นอีกเป็นอันมาก

ขออำนาจพรให้อาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายกที่ได้ประกอบพิธีเปิดครั้งนี้ จง สถิตสถาพรเพื่อจักได้เป็นที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชนสืบไป และขอให้ท่าน ผู้พิพากษา ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกท่านจงประสบแต่ความสุขความเจริญโดยทั่วกัน

นายสมภพ โทตระกูล
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม

นายสมภพ โทตระกูล
รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม

คำขวัญ

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี ที่ศาลจังหวัดนครนายกได้ทำการใหม่ อันทันสมัย และสว่างาม เป็นที่เชิดชูเกียรติของศาลและจังหวัดนครนายก อาคารใหม่นี้คงจะช่วยถ่วงความสะเทวแก่ประชาชนผู้มาศาล และช่วยให้การอำนวยความยุติธรรมเป็นไปโดยรวดเร็ว และราบรื่นยิ่งขึ้น

ขอให้ศาลจังหวัดนครนายกจงเป็นสัญลักษณ์แห่งความยุติธรรม เป็นมิ่งขวัญและเป็นแหล่งของประชาชน ในจังหวัดนครนายกตลอดไป.

นายจินตา บุญอาคม
ประธานศาลฎีกา

นายจินดา บุญอาคม
ประธานศาลฎีกา

คำขวัญ

ศาลยุติธรรมเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ทุกฝ่ายที่ผ่านเข้าไป จะต้องรักษาไว้อย่าให้เกิดข้อครหา เราต้องการผู้พิพากษาที่มีความรู้กฎหมายอย่างดี รู้จักนำกฎหมายมาปรับกับคดีที่เกิดขึ้นในศาล ผู้พิพากษามustทำให้เป็นอิสระและซื่อสัตย์ และให้ผู้คนเขาเชื่อว่าเป็นเช่นนั้นด้วย ผู้พิพากษามustพร้อมข้อมสามารถรักษาความยุติธรรมไว้ได้ แม้จะมีระบบกฎหมายที่ไม่ดี

ศาลสร้างขึ้นเพื่อประสาทความยุติธรรม และรับใช้ประโยชน์ของสาธารณะ การดำเนินการจึงควรทำด้วยความรวดเร็วและระมัดระวัง ทั้งไม่ปล่อยให้เสมือนพนักงานของศาลปฏิบัติโดยทางที่ไม่ชอบ

ความแน่วแน่มั่นคงเพื่ออำนวยความยุติธรรมเป็นสิ่งที่ล้มเหลวไม่ได้ และไม่ใช่ว่าความดีจะได้รับความยุติธรรมสักวันหนึ่งข้างหน้า.

นายท่านอง คีสวนนท์
อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

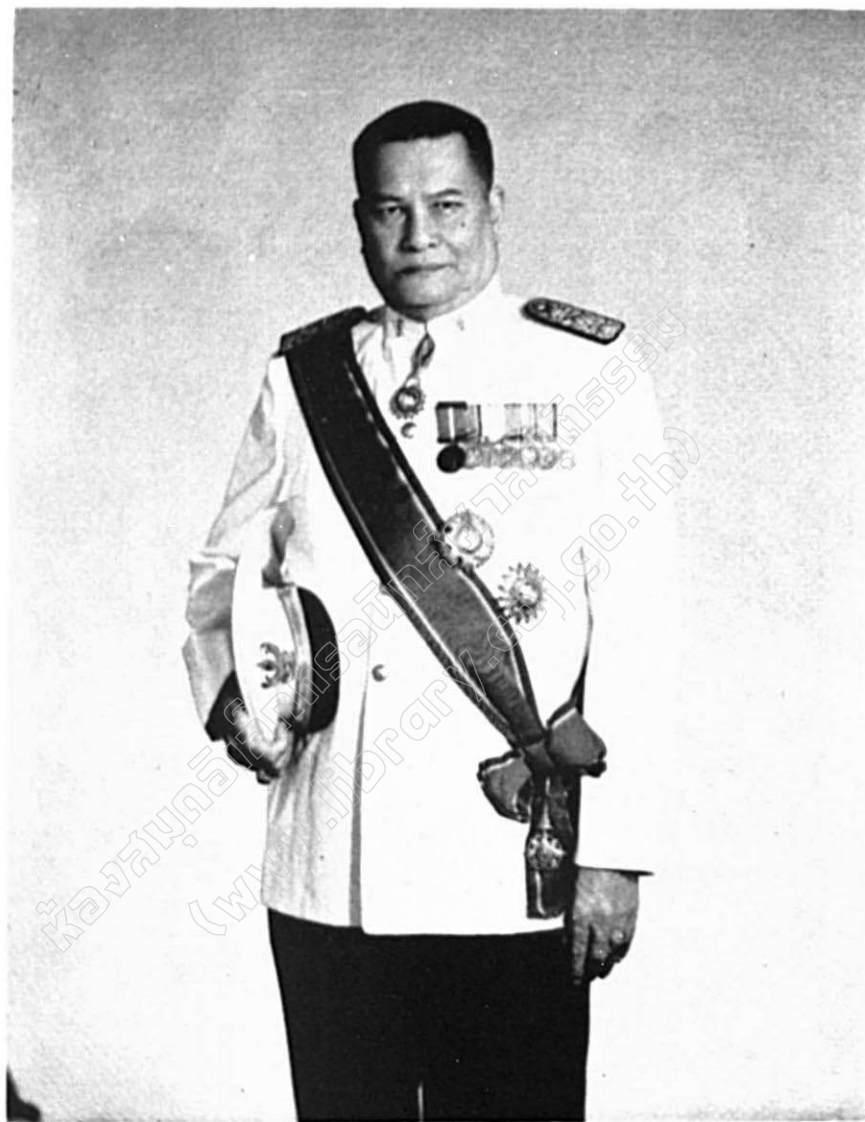

นายท่านอง คิสนนท์
อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

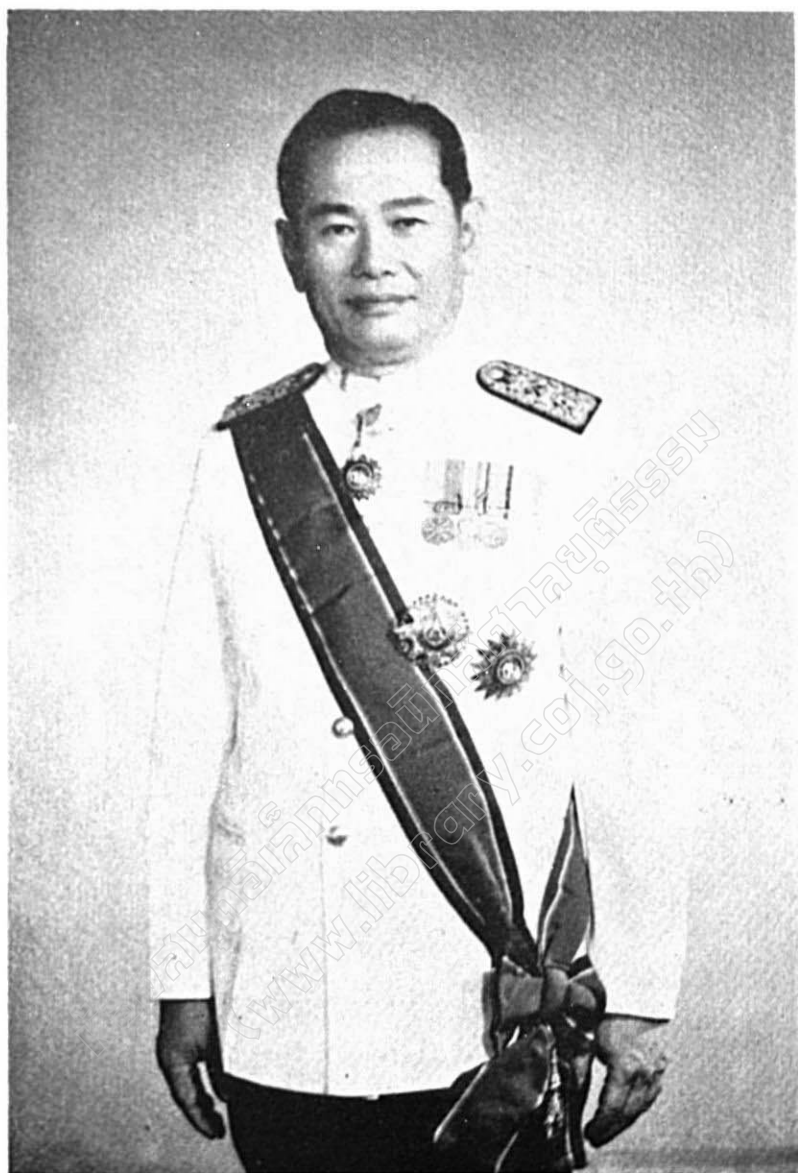

นายบัญชา สุวีระ
ปลัดกระทรวงยุติธรรม

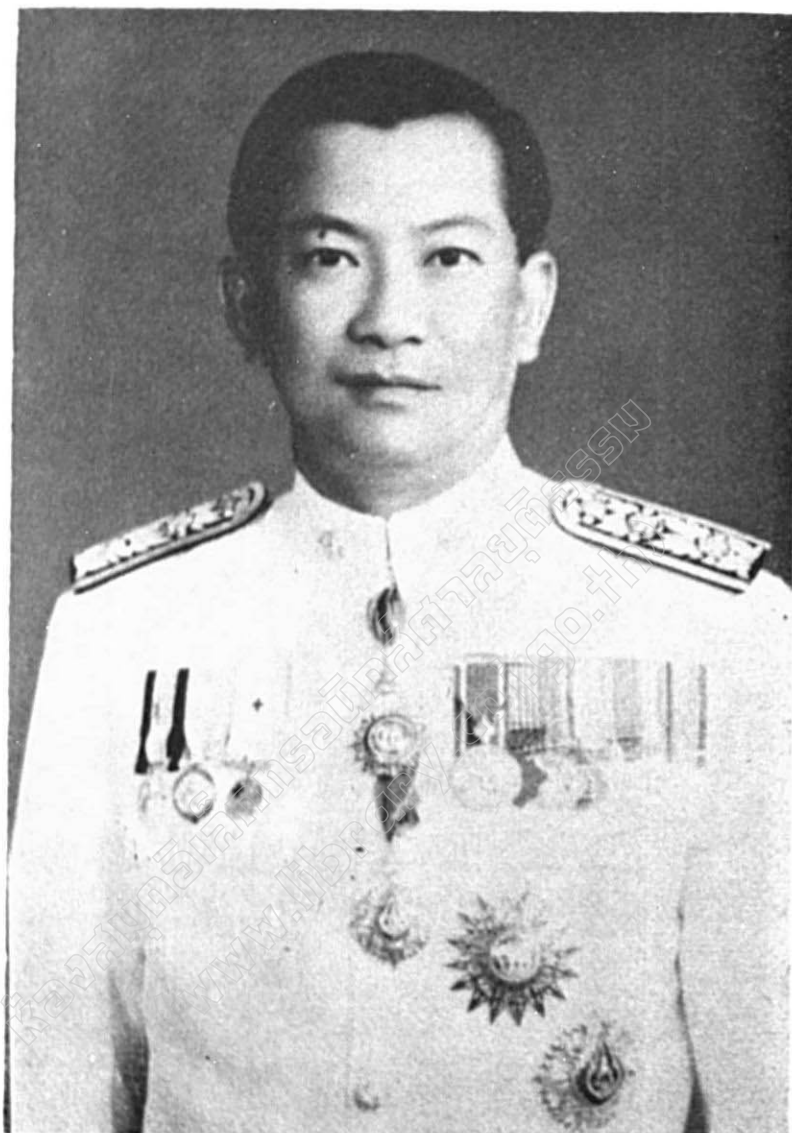
นายดำรง สุนทรกุล ณ ปลบุรี
อธิบดีผู้พิพากษาศาล ๒ ระหว่างเริ่มดำเนินการก่อสร้าง

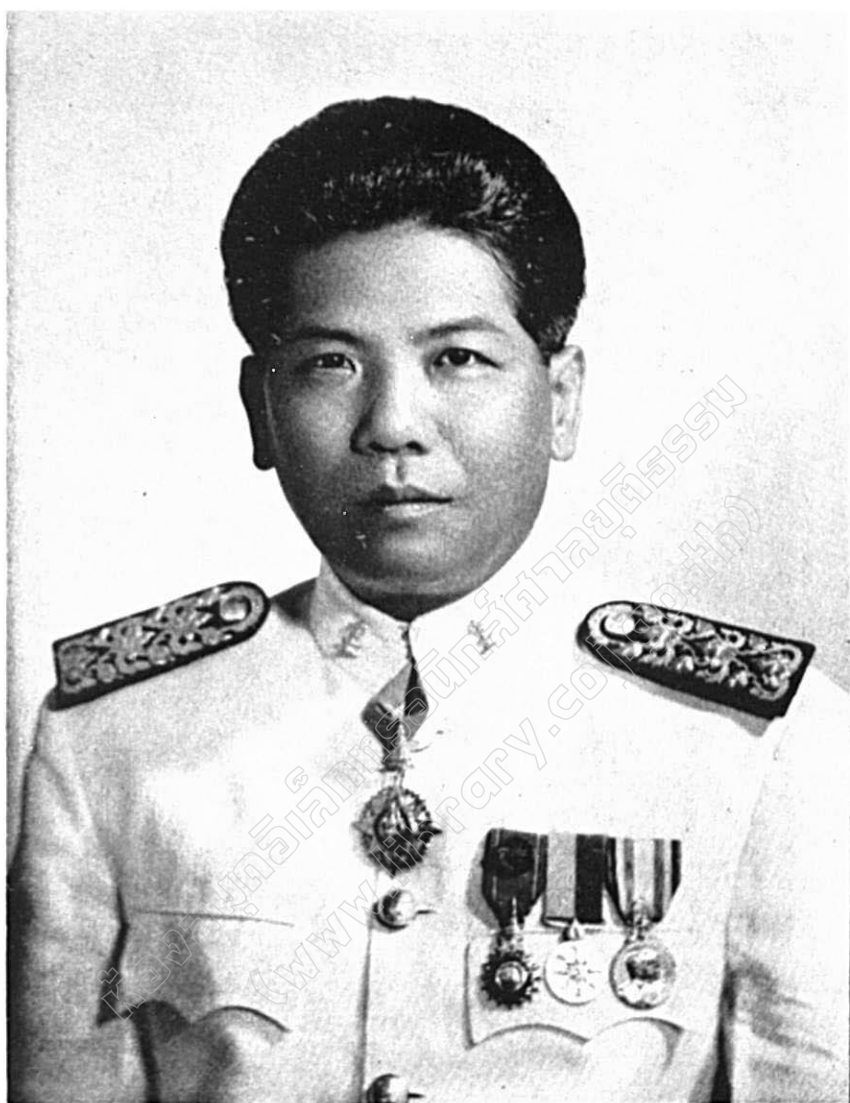
นายกำจร บัณฑิต
อธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา ๒ ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง

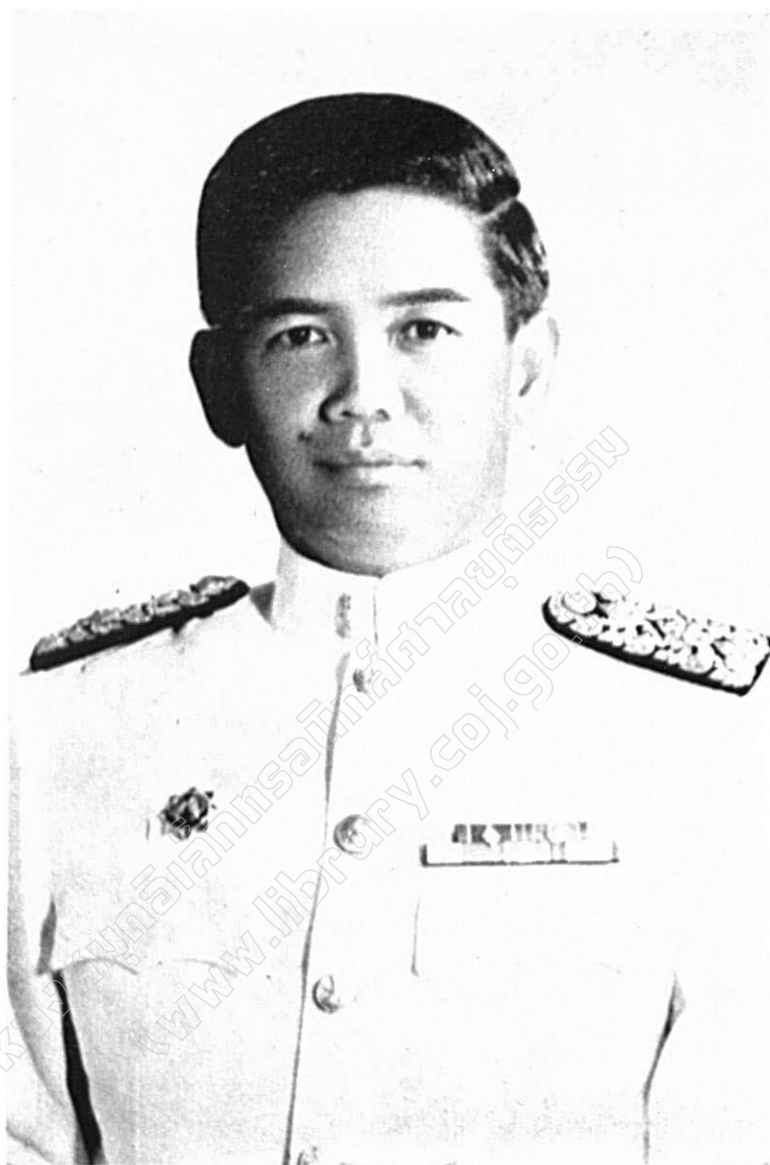
นายสมบัต วัจตาล
อธิบดีผู้พิพากษาศาล ๒

นายจ่าบุญ ปิยะมุตระ
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก

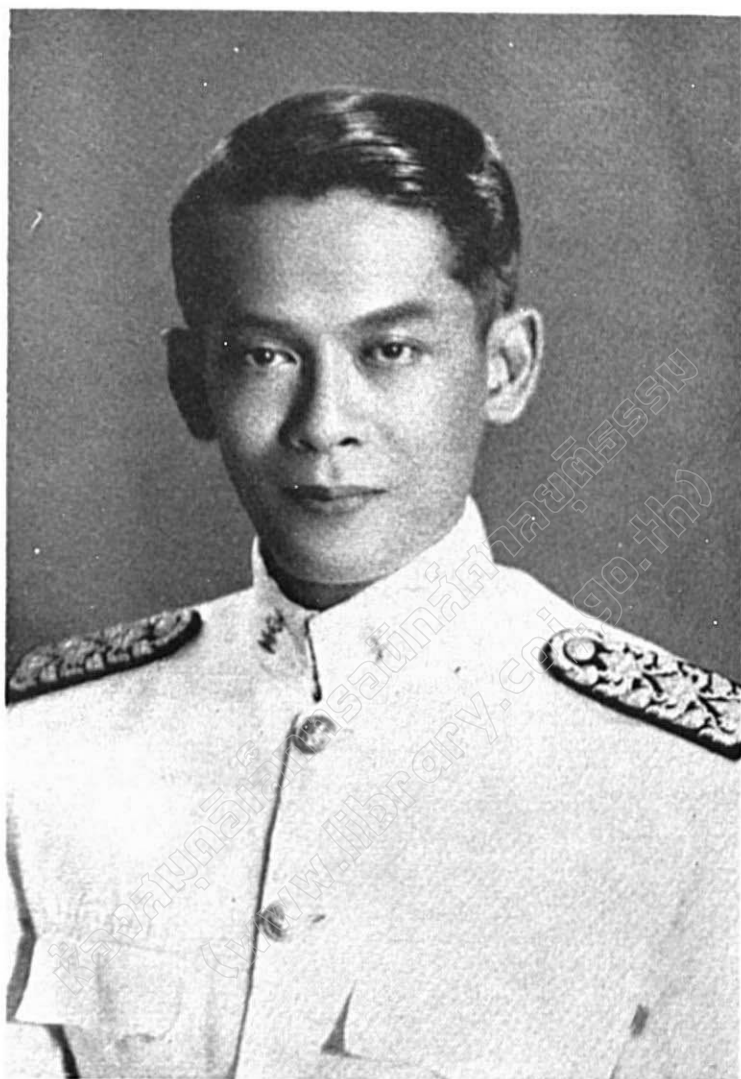

นายยนต์ สวนพม
ผู้พิทักษ์หัวหน้าสภากลางจังหวัดนครนายก ระหว่างเริ่มดำเนินการก่อสร้าง

นายปชา วรธรรมพินิจ

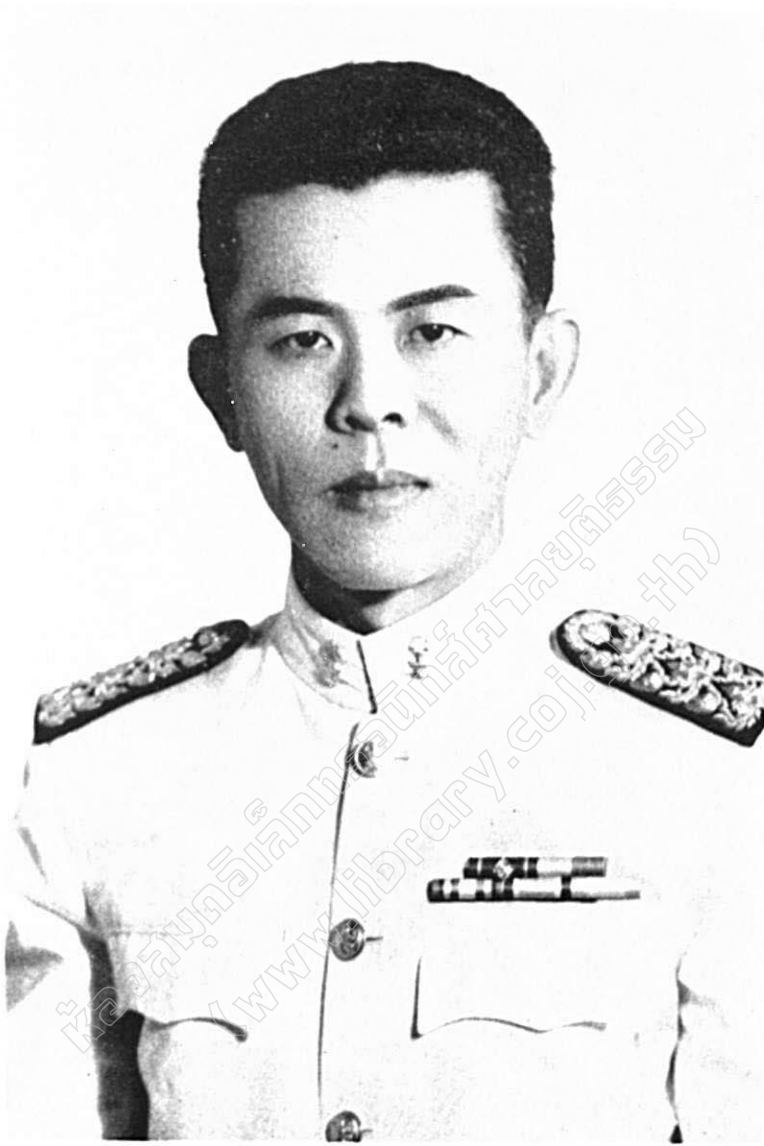
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครนายก ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง

นายอาร์ กำเนิดงาม
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครนายก
ดำเนินการก่อสร้างจนเสร็จ

นายไมตรี โมรรตนะ
ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครนายก

นายพรชัย สมรรถวิทยาเวช
ผู้พิทักษ์ศาสตร์จังหวัดนครนายก

นายสุรินทร์ จารุหะวีย์
เจ้าท่าจังหวัดนครนายก

สารบัญ

คำกล่าวรายงานในพิธีวางศิลาฤกษ์	
อาคารที่ทำการศาลจังหวัดกันทรนายก	
คำกล่าวทอบในพิธีวางศิลาฤกษ์	
อาคารที่ทำการศาลจังหวัดกันทรนายก	
คำกล่าวรายงานในพิธีเปิดอาคาร	
ที่ทำการศาลจังหวัดกันทรนายก	
คำกล่าวทอบในพิธีเปิดอาคาร	
ที่ทำการศาลจังหวัดกันทรนายก	
แ่งกึก ๒ เรื่อง	๑๘
พระอุดมสารโสภณ	
กระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา	๒๑
บัญญัติ สฐิระ	
กันทรนายกในอภิก	๒๕
กัจกร บัณฑานันท์	
ประวัติศาลจังหวัดกันทรนายก	๓๓
เพณินพิส คำราญ	
ประวัติความเป็นมาของศาลจังหวัดกันทรนายก	๔๐
ปชา วรรณมทิโน	
รายชื่อผู้พิพากษาและจำศาลจังหวัดกันทรนายก	๔๗

คำกล่าวรายงาน

โดย

นายกัณฐ บัณฑิต อธิบดีผู้พิพากษาศาล ๒
ในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารทำการศาลจังหวัดนครนายก
ณ วันศุกร์ที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๕

กราบเรียน ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม

ข้าพเจ้าและข้าราชการศาลจังหวัดนครนายก รู้สึกเป็นเกียรติและปิติยินดีที่ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรมได้กรุณามาเป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารศาลจังหวัดนครนายก ท่ามกลางบรรดาท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่มาร่วมงานในวันนี้

อาคารศาลจังหวัดนครนายกหลังเก่า สร้างตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๓ ในที่ดินราชพัสดุ เป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ ๒ ชั้น หลังคามุงกระเบื้องแบบไทย นับจนบัดนี้เป็นเวลา ๔๒ ปีเศษ ชั้นบนเป็นไม้ มีห้องพิจารณา ๒ ห้อง และกักแปลงห้องโถงเป็นห้องพิจารณาสำรองอีก ๑ ห้อง มีห้องผู้พิพากษา ๑ ห้อง ห้องเก็บเซฟขนาดเล็ก ๑ ห้อง กันชั้นล่างด้วยอิฐถือปูนเป็นห้องเสมียนพนักงาน จำศาล ห้องเก็บสำนวน ห้องพักทนาย ห้องชั่ง และห้องพัสดุชั้นอย่างละ ๑ ห้อง ภายในคับแคบ แสงสว่างไม่พอเพียง ห้องผู้พิพากษา ห้องเสมียนพนักงาน ต้องทิ้งโต๊ะทำงานเบียดเสียดไม่เป็นระเบียบ ไม่สะดวกแก่การปฏิบัติราชการซึ่งเพิ่มทวีขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับตัวอาคารศาลมีสภาพเก่าและชำรุดทรุดโทรมเกินกว่าที่จะซ่อมแซมปรับปรุงให้ใช้ได้ กระทรวงยุติธรรมจึงได้ดำเนินการของบประมาณสร้างอาคารขึ้นใหม่ และได้รับความกรุณาจากคณะปฏิวัติ โดย ฯพณฯ จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นหัวหน้า ได้อนุมัติเงินงบประมาณให้ตามที่ขอ จึงได้ลงมือดำเนินการก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดนครนายก

หลังใหม่ ตามที่ได้เห็นอยู่ ณ บัดนี้ ข้าพเจ้าและบรรดาข้าราชการศาลจังหวัดนครนายก รู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของกระทรวงยุติธรรม และคณะปฏิบัติเป็นอย่างดี

อาคารศาลจังหวัดนครนายกที่สร้างใหม่นี้เป็นตึก ๒ ชั้น ขนาด ๕ บัลลังก์ กว้าง ๒๘.๗๕ เมตร ยาว ๕๔.๒๐ เมตร หลังคาทรงไทย ด้านหน้าหันสู่ถนนธงไชย ในที่ดินราชพัสดุแปลงเดิม อันเป็นที่สร้างอาคารศาลจังหวัดนครนายกหลังเก่า ผนวกด้วยที่ดินราชพัสดุอีกแปลงหนึ่งอันเป็นที่ตั้งอาคารศูนย์เยาวชน ซึ่งเทศบาลเมืองนครนายกเฝ้าเพื่อสละการครอบครองให้ บริษัทถาวรวิศวะการ จำกัด เป็นผู้ประมูลรับเหมาก่อสร้างรวมกับบ้านพักผู้พิพากษาอีก ๑ หลัง ในราคา ๒,๐๕๓,๗๐๐ บาท กำหนดทำการก่อสร้างเสร็จตามสัญญาภายในวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๑๖ ในการก่อสร้างครั้งนี้จะต้องรื้ออาคารศาลหลังเก่าออก จึงจำเป็นต้องหาอาคารเพื่อใช้เป็นที่พักศาลชั่วคราว ในการนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่ง จากนายสมอาจ กุญยกานนท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก และนายวรพจน์ มะลิวัลย์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนนครนายกวิทยาคม โดยได้เฝ้าเพื่อให้ใช้อาคารเรียนของโรงเรียนดังกล่าว ๑ หลัง ริมถนนหลักเมือง ซึ่งอยู่ห่างอาคารที่กำลังก่อสร้างนี้ไปทางตะวันออกเฉียงใต้ราว ๓๐๐ เมตร เป็นที่ทำการศาลจังหวัดนครนายกเป็นการชั่วคราว และกระทรวงยุติธรรมได้รับการช่วยเหลือเป็นอย่างดี จากกรมโยธาเทศบาลออกแบบแปลน และรายการก่อสร้าง ตลอดจนส่งนายช่างมาควบคุมการก่อสร้างให้

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นอุดมมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอกราบเรียนเชิญท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้โปรดประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารศาลจังหวัดนครนายกหลังใหม่ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่อาคารศาลสถิตยุติธรรม ในอันที่จะได้ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่มวลชนสืบไป.

คำกล่าวตอบ

โดย

นายบัญญัติ สุนีระ ปลัดกระทรวงยุติธรรม
ในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายก
ณ วันศุกร์ ที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๕

ท่านอธิบดีผู้พิพากษามาก ๒ และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติ ที่ได้มาประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารศาลจังหวัดนครนายก ที่กำลังก่อสร้างใหม่ในวันนี้

กระทรวงยุติธรรม ได้ตระหนักเป็นอย่างยิ่งว่า อาคารที่ทำการศาลและบ้านพักผู้พิพากษาทั่วราชอาณาจักร ส่วนมากชำรุดทรุดโทรม และคับแคบไม่เหมาะสมแก่กาลสมัยสมควรจะได้ก่อสร้างขึ้นใหม่ เพื่อให้ศาลมีที่ทำการอันกว้างขวางและสง่างามสมกับเป็นสถานที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมให้แก่ปวงชน และให้ผู้พิพากษามีบ้านพักที่เหมาะสมแก่ตำแหน่งหน้าที่ จึงได้วางโครงการก่อสร้างและบูรณะอาคารที่ทำการศาลและบ้านพักขึ้น และจะได้ดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงไปตามโครงการที่กำหนดไว้ตามกำลังเงินงบประมาณ ที่ได้รับอนุมัติ สำหรับใน พ.ศ. ๒๕๑๕ นี้ นอกจากได้รับงบประมาณสร้างอาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายกแล้ว กระทรวงยุติธรรมยังได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดพังงา ต่อเติมกักแปลงอาคารศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี และปรับปรุงศาลแพ่งกับศาลอาญาด้วย

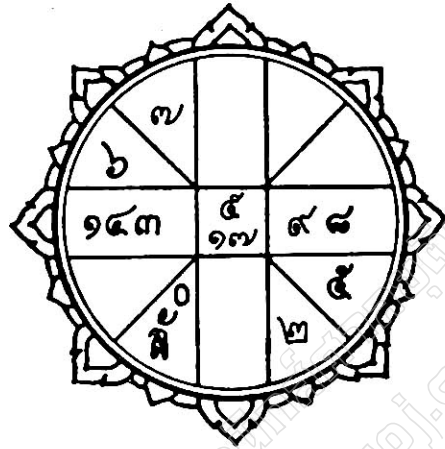
สำหรับอาคารศาลจังหวัดนครนายกหลังเก่า เป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ ๒ ชั้นสร้างมา ๔๒ ปีเศษ มีขนาดเล็กและคับแคบ ทั้งเก่าและชำรุดทรุดโทรม ไม่สะดวกแก่ผู้ที่จะปฏิบัติราชการและประชาชนที่มาติดต่อ จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะได้สร้างอาคารศาลขึ้นใหม่ให้

เหมาะสมกับที่จะใช้เป็นที่ทำการศาลสถิตยุติธรรม ซึ่งเมื่อสร้างเสร็จแล้วจะเป็นสถานที่ราชการอันสง่างามหลังหนึ่งในจังหวัดนี้ ขอให้ท่านอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๒ และคณะกรรมการตรวจการก่อสร้าง โปรดช่วยกันเอาใจใส่ควบคุมดูแลให้การก่อสร้างสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สมตามความมุ่งหมายของทางราชการด้วย

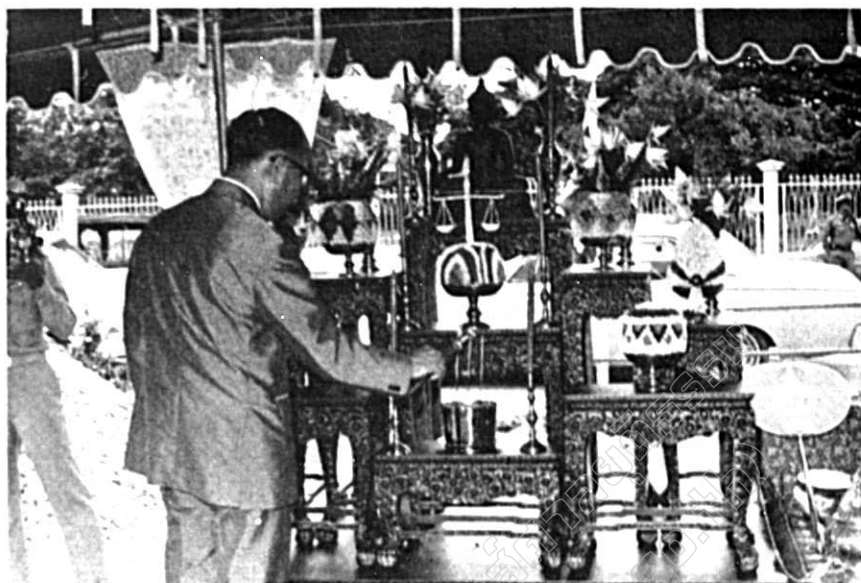
ข้าพเจ้าขอขอบคุณกรมโยธาเทศบาล ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก เทศบาลเมืองนครนายก อาจารย์ใหญ่โรงเรียนนครนายกวิทยาคม และทุกท่านที่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในการก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายก และมาในพิธีวางศิลาฤกษ์ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นศุภฤกษ์มงคลกาลแล้ว ข้าพเจ้าจะได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายกที่สร้างใหม่นี้ ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ได้โปรดกลบบันดาลให้การก่อสร้างอาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายกหลังนี้ดำเนินไปโดยเรียบร้อยสมปรารถนา เพื่อจะได้ใช้เป็นสถานที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชนสืบไป

ดวงศีลาฤกษ์ค่าลจังหวัดนครนายก

ค่ำวาริตถี ณ ๖ ๑๕ ค่ำ ปีมัด จุลศักราช ๑๓๓๔
 สัตตกาล ตรงกับวันศุกร์ที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕
 ปฐมฤกษ์ เวลา ๑๐.๒๕ นาฬิกา
 สัตตกฤกษ์ เวลา ๑๐.๕๒ นาฬิกา
 เกาะ ทิศข นวาศ ๓ ปฐม ทิศข นวาศ ๑
 เสวย อุตตรผลคณ ประกอบด้วย โจโร ฤกษ์
 ลักณา สัตตก ราศรี กษัย ๔ องค์
 (หันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้)

ในพิธีวางศิลาฤกษ์ที่ทำการศาลจังหวัดนครนายก

๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๕

คำกล่าวรายงาน

โดย

นายสมบัติ วังตาล อธิบดีผู้พิพากษาศาล ๒

ในพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายก

ณ วันพุธที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๖

ขอประทานกราบเรียน ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ข้าพเจ้าพร้อมด้วยข้าราชการฝ่ายตุลาการ และข้าราชการฝ่ายอื่น ตลอดจนทนายความ พ่อค้า และประชาชนในจังหวัดนครนายก รู้สึกเป็นเกียรติและปลื้มปิติยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ ฯพณฯ ได้กรุณามาเป็นประธานในพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายกหลังใหม่ในวันนี้

อาคารศาลจังหวัดนครนายกหลังเก่าสร้างตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๓ ในที่ดินราชพัสดุเป็นอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ ๒ ชั้น หลังคามุงกระเบื้องแบบไทย นับจนบัดนี้เป็นเวลา ๔๓ ปีเศษ ชั้นบนเป็นไม่มีห้องพิจารณา ๒ ห้อง และดัดแปลงห้องโถงเป็นห้องพิจารณาสำรองอีก ๑ ห้อง มีห้องผู้พิพากษา ๑ ห้อง ห้องเก็บเซฟขนาดเล็ก ๑ ห้อง ส่วนชั้นล่างกันด้วยอิฐถือปูนเป็นห้องเสมียนพนักงาน จำศาล ห้องเก็บสำนวน ห้องพักทนาย ห้องชั่ง และห้องพัสดุอย่างละ ๑ ห้อง ภายในแต่ละห้องคับแคบ แสงสว่างน้อย โต๊ะทำงานตั้งเบียดเสียดไม่เป็นระเบียบ ไม่สะดวกแก่การปฏิบัติราชการซึ่งเพิ่มทวีขึ้นเป็นลำดับ ประกอบกับตัวอาคารศาลมีสภาพเก่า และชำรุดทรุดโทรมเกินกว่าที่จะซ่อมแซมปรับปรุงให้ได้ กระทรวงยุติธรรมจึงดำเนินการขออนุมัติงบประมาณสร้างอาคารศาลชั้นใหม่ในงบประมาณ ๒๕๑๕ และได้รับอนุมัติเงินงบประมาณตามที่ขอ จึงได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดนครนายกหลังใหม่จน

สำเร็จเป็นอาคารศาลาที่ให้เห็นอยู่ ณ บัดนี้ ข้าพเจ้าและบรรดาข้าราชการศาลจังหวัดนครนายกรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของกระทรวงยุติธรรมและรัฐบาลเป็นอย่างยิ่ง

อาคารศาลจังหวัดนครนายกที่สร้างใหม่นี้ได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๕ โดยมีท่านปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานในพิธี เป็นตึก ๒ ชั้น ขนาด ๕ บัลลังก์ กว้าง ๒๘.๗๕ เมตร ยาว ๕๔.๒๐ เมตร หลังคาทรงไทย ถ้านหันหน้าหันสู่ถนนธงชัย สร้างในที่ดินราชพัสดุแปลงเดิมผนวกด้วยที่ดินราชพัสดุย่อยอีกแปลงหนึ่งอันเป็นที่ตั้งอาคารศูนย์เยาวชน ซึ่งเทศบาลเมืองนครนายกขอเพื่อสละการครอบครองให้ บริษัทดาววิศวการ จำกัด เป็นผู้ประมูลรับเหมาก่อสร้างรวมกับบ้านพักผู้พิพากษาอีก ๑ หลัง ได้ลงมือก่อสร้างจนสำเร็จงานงวดที่ ๔ ห้างหุ้นส่วนจำกัดมนตราก่อสร้างจึงได้เข้ารับช่วงทำการก่อสร้างต่อมาจนแล้วเสร็จบริบูรณ์ สิ้นเงินงบประมาณ ๒,๒๔๑,๐๐๐ บาท ในการก่อสร้างนี้ กระทรวงยุติธรรมได้รับการช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากกรมโยธาธิการ โดยออกแบบแปลนและรายการก่อสร้างตลอดจนส่งนายช่างมาควบคุมการก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบแปลนทุกประการ

อนึ่ง ในการประกอบพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลหลังใหม่ในวันนี้ ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก ท่านนายกเทศมนตรีเมืองนครนายก ข้าราชการ ทนายความ และบรรดาพ่อค้าประชาชนในจังหวัดนี้เป็นอย่างดี

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ขอกราบเรียนเชิญ ทั่วพวง ได้โปรดประกอบพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายก เพื่อเป็นสิริสวัสดิมงคลแก่อาคารศาลสถิตยุติธรรมในอันที่จะได้ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม เพื่อประโยชน์สุขและความร่มเย็นของประชาชนสืบไป

คำกล่าวตอบ

โดย

ฯพณฯ ประกอบ หุตะสิงห์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ในพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายก

ณ วันพุธที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๖

ท่านอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๒ และท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มีโอกาสมาประกอบพิธีเปิดอาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายกในวันนี้

กระทรวงยุติธรรมได้ตระหนักเป็นอย่างดียิ่งว่า ศาลยุติธรรมเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชน สมควรจะมีอาคารสถานที่อันกว้างขวางและสง่างาม เพื่อสะดวกแก่การปฏิบัติงานและเป็นที่เคารพเลื่อมใสของบุคคลทั่วไป การจัดให้ศาลได้มีที่ทำการอันเหมาะสมตามเหตุผลดังกล่าว เป็นภาระส่วนหนึ่งของกระทรวงยุติธรรมที่จะต้องดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงไปตามกำลังงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ สำหรับที่ทำการศาลจังหวัดนครนายกหลังเก่า นั้น ตามรายงานของท่านอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๒ ย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่าไม่เหมาะสมที่จะใช้เป็น ที่ทำการศาลยุติธรรมในยุคนี้ เพราะคับแคบและชำรุดทรุดโทรม ไม่สะดวกในการปฏิบัติงานและการติดต่อของประชาชนผู้มีบรรดาศักดิ์ กระทรวงยุติธรรมจึงได้เสนอของบประมาณก่อสร้างอาคารศาลแห่งใหม่ และได้รับอนุมัติงบประมาณจากรัฐบาล เพื่อดำเนินการก่อสร้างอาคารสำหรับใช้เป็น ที่ทำการศาลจังหวัดนครนายกตามที่กระทรวงยุติธรรมปรารถนา

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาเห็นว่า การก่อสร้างได้สำเร็จเรียบร้อยและสร้างความสง่างามให้แก่ตัวอาคารสถานที่ดังที่ประจักษ์อยู่นี้ ในนามของกระทรวงยุติธรรม ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านอธิบดีผู้พิพากษามาตร ๒ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก ท่านนายก

เทศมนตรีเมืองนครนายก กรมโยธาธิการ คณะกรรมการตรวจการก่อสร้าง ตลอดจนท่านที่
ได้ให้ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือด้วยประการต่าง ๆ ไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณท่านที่ได้ให้เกียรติ
มาร่วมในงานนี้ด้วย

ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีวิฑนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก ได้
โปรดดลบันดาลให้อาคารที่ทำการศาลจังหวัดนครนายกหลังนี้ ได้สถิตสถาพรยั่งยืนนาน เพื่อ
จักได้เป็นที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม และให้ความร่มเย็นแก่ประชาชนสืบไป

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นสุภฤกษ์มงคลกาล ข้าพเจ้าขอประกอบพิธีเปิดอาคารที่ทำการ
ศาลจังหวัดนครนายก เพื่อใช้เป็นที่ทำการของศาลจังหวัดนครนายกสืบไป

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
(www.library.coj.go.th)

อาคารสูง ทรงไทย ใหญ่ตระหง่าน
สง่าเห็น เค้นล้ำ ในลำนาว
ศกุงธรรม ดำรง ให้คงอยู่
สมนาม "ศาล" บานอ้าง แด่ปางบรรพ์

อำโฬาร เลิศลักษณ์ สลักเสลา
แผ้วรเงา ปกนคร ผ่อนร้อนครัน
คังคราฐ แน่วแน่ ไม่แปรผัน
ว่าธิดันั้น บริสุทธ์ "ยุติธรรม"

ทวีรทนะ

ศาลจังหวัดนครนายก

งบประมาณค่าก่อสร้าง เป็นเงิน ๒,๒๔๑,๐๐๐ บาท
เริ่มก่อสร้างเมื่อ วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๑๕
แล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๑๖
นายบัญญัติ สุชีวะ ปลัดกระทรวงยุติธรรม
ประธานพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๕
นายประกอบ หุตะสิงห์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
ประธานพิธีเปิดอาคาร เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๖

คณะกรรมการตรวจการก่อสร้าง

นายธำรง สุนทรกุล ณ ชลบุรี	อธิบดีผู้พิพากษาศาล ๒
นายกำจร ปัทมานันท์	
นายยนต์ สวนพุ่ม	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครนายก
นายปชา วรธรรมพินิจ	
นายอารี กำเนิดงาม	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครนายก
นายไมตรี โมรรากนะ	
นายสุพจน์ นาคะพินธุ	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง
นายทองจุล สิงห์กุล	
	นายช่างพิเศษ กองแบบแผน
	กรมโยธาธิการ

ผู้ควบคุมการก่อสร้าง

นายชิต ทรัพย์ทอง ช่างโท กรมโยธาธิการ

ผู้รับเหมาก่อสร้าง

ห้างหุ้นส่วนจำกัดมณฑราก่อสร้าง

“... ทรงพระราชดำริเห็นว่า ในการทั้งปวงเหล่านี้ การยุติธรรม
เป็นการที่สำคัญ ยิ่งใหญ่ เป็น หลัก การชำระตัดสินความทุกโรงศาล เป็น
เครื่องประกอบรักษาให้ความยุติธรรมเป็นไป ถ้าจัดให้ดีขึ้นเพียงใด ประโยชน์
ความสุขของราษฎรก็จะเจริญยิ่งขึ้นเท่านั้น ...”

พระราชปวารณพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ในพระปฐมบรมราชโองการตอนหนึ่ง
เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๔๐๓

แง่คิด ๒ เรื่อง

ของ

พระอุดมสารโสภณ วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพมหานคร

๑. ศาสนากับสังคม

ศาสนา เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของสังคมซึ่งจะแยกออกจากกันมิได้ กล่าวกันว่า ศาสนาทุกศาสนาสอนให้คนทำดี แต่คำว่า “ดี” มิไม่เท่ากันในทุกศาสนา

ศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนา นับว่าเป็นหัวใจของชาติไทยเพราะคุณประโยชน์ที่สังคมไทยได้รับมาจากอิทธิพลของพระพุทธศาสนานั้น ยิ่งใหญ่ไพศาลเหนือคำลบล้างใด ๆ ทั้งสิ้น ทั้งแต่โบราณกาลนานนักแล้ว

ควรพิจารณาพระพุทธศาสนาจากจุดใหญ่ ๆ ๓ จุด คือ

๑. หลักการดี พระพุทธศาสนามีหลักธรรมมาก สามารถแก้ปัญหาชีวิตและปัญหาสังคมได้ทุกแง่ทุกมุม พร้อมทั้งส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า และความสมหวังทุกประการ พระพุทธเจ้าทรงสอนหลักการครองเรือน ครองรัก ครองตน ครองคน ครองทรัพย์ และหลักการขจัดทุกข์บำรุงสุข วัฒนธรรมไทยทุกแขนงเกิดมาจากพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่

๒. สถาบันดี สถาบันทางพระพุทธศาสนา เช่นวัด เป็นสถานที่ช่วยเหลือสงเคราะห์ลูกหลานไทยได้อย่างดีเยี่ยม เหนือระบบอาคารสงเคราะห์ใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะสร้าง ความสมบูรณ์พูนสวัสดิ์แก่ชีวิตซึ่งรวมทั้งที่อยู่ ที่กิน ที่เรียน ที่รัก และความประพฤติดี

๓. บุคคลดี พระสงฆ์ไทยโดยเฉพาะที่เป็นพระผู้ทรงธรรมทรงวินัยนั้น มีความดีงามสูงส่งควรแก่การนับถือ และเป็นตัวอย่างอันดีที่ควรเจริญรอยตาม พระสงฆ์เป็นครูที่สมบูรณ์ เพราะให้ทั้งความรู้ดีและความประพฤติดี นอกจากนั้นพระสงฆ์ยังเป็นผู้หน้าที่ดีเลิศในการเร่งรัดพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้าผาสุก ช่วยเด็กไทยให้มีการศึกษา มีหลักฐานในชีวิต ช่วยผู้ปกครอง เด็กเลี้ยงลูกบิณฑบาตมากมาย

สำหรับผู้ที่ได้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของศาสนากับสังคม ย่อมสนับสนุนส่งเสริมอุปถัมภ์ศาสนาไว้เพื่อทำให้สังคมมีคุณค่ายิ่ง ๆ ขึ้นไป

อันตรายจะเกิดแก่สังคมไทยและศาสนาอันเป็นที่รักยิ่ง เพราะคนไม่พยายามศึกษาให้เข้าใจทั้ง ๒ ประการนั้น

การศึกษาเป็นแสงสว่างแห่งชีวิต ชีวิตของชาวไทยจะไม่มีวันมืด ถ้าเรียนจนรู้ประโยชน์ของศาสนาพร้อมทั้งประพฤติถูกหลักธรรมดีแล้ว

แม้สังคมจะเป็นที่รวมแห่งความแตกต่างกันอันจะก่อให้เกิดความขัดแย้ง สับสน วุ่นวาย แต่ทุกชีวิตในสังคมก็เห็นอกเห็นใจกัน อยู่ร่วมกันโดยสามัคคีได้ ทั้งนี้เพราะตั้งอยู่ในหลักธรรมของศาสนานั่นเอง

ศาสนา เป็นสิ่งคงที่ เคลื่อนไหวเองไม่ได้ ส่วน สังคม เป็นสิ่งที่เคลื่อนไหวได้เอง

เพราะฉะนั้น สังคมต้องหันหน้าเข้าหาศาสนา ก่อน แล้วศาสนาจะยื่นมาช่วยสังคม ที่หลัง

จะไม่มีคำว่า “สังคมพิการ” อย่างเด็ดขาด ถ้าบุคคลทุกคนในสังคมฉลาดเลือกหลักธรรมเข้ามาแก้ปัญหาชีวิตให้ตรงกับที่มีปัญหาเกิดขึ้น

ปรัชญาแห่งสังคมของพระพุทธเจ้ากว้างขวางมีประสิทธิภาพเพียงพอ ที่จะช่วยสังคมได้ทุกแง่ทุกมุมอยู่แล้ว รอแต่ว่าใครจะสามารถศึกษาให้รู้ซึ่งและใช้เป็นเท่านั้น

๒. ศาสนากับกฎหมาย

– ศาสนาและกฎหมาย มีจุดหมายเหมือนกันอยู่ประการหนึ่ง คือต้องการธำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมให้แก่มวลชน

– มีความจริงอยู่ว่าคนทุกคนล้วนหวังความยุติธรรมให้แก่ตนเอง

– เพราะฉะนั้น ศาสนาและกฎหมายจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา

เมื่อกล่าวโดยสรุป กฎหมายย่อมมีอยู่ ๒ ประเภทเท่านั้น คือ กฎหมายประเภทให้คุณ และกฎหมายประเภทมีบทกำหนดโทษ ผู้ทำดีย่อมได้รับคุณประโยชน์ ผู้ทำชั่วย่อมได้รับโทษตามกฎหมาย ในทำนองเดียวกันหลักธรรมของพระพุทธศาสนาก็มีเพียง ๒ ประเภท คือ แสดงคุณประโยชน์ และแสดงโทษไว้สำหรับผู้ทำความดีและความชั่ว พระพุทธองค์ตรัสว่า ยาทิสํ วปะเท พิชิ ทาทิสํ ลภเต ผลํ กลฺยาณการี กลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปกั หวานพิช เชนโยยอมได้รับผลเช่นนั้น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

- ความดีเท่านั้น เป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนต้องทำเพราะเรารักสุขเกลียดทุกข์
- แต่ความชั่ว เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนชั่วเท่านั้นเพราะเขาไม่กลัวทุกข์

หากมองในแง่ความดีติด ย่อมเห็นได้ว่า ทั้งกฎหมายและศาสนามีคุณค่าล้ำเลิศในตัวเอง แต่ทั้ง ๒ อย่างนี้ อาจจะมีมองมัวไปหรือถูกหมิ่นประมาทว่าค่าต่อยอดค่าไปในเมื่อบุคคลผู้มีใจอกุศลรักศาสนาและกฎหมาย เพราะบุคคลเช่นนั้นย่อมยึดเอาศาสนาและกฎหมายเป็นเครื่องบังหน้าหาประโยชน์ให้แก่ตัวเองและพวกพ้องเท่านั้น

กฎหมายจะมีคุณค่าปรากฏเด่นชัดอย่างกลมกลืนแปดเปื้อนมิได้ ก็ด้วยตัวบุคคลเป็นผู้ยึดมั่นอยู่ในความยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริตเท่านั้น เมื่อมองในแง่นี้ กฎหมายย่อมต้องการศาสนา มาช่วยเป็นเกราะป้องกันและส่งเสริมให้มีสง่าราศรี เพราะศาสนามีหลักธรรมคำสอนไว้สำหรับผู้รักษากฎหมายทั้งหลาย เช่นผู้พิพากษาอรรถกถิตุลาการ อัยการ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

ศาสนาพุทธสอนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมให้มีพรหมวิหาร ๔ คือเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา พร้อมทั้งให้เว้นจากอกุศล ๔ คือความลำเอียงเพราะรัก ความลำเอียงเพราะชัง ความลำเอียงเพราะกลัว ความลำเอียงเพราะหลง สอนให้มีสังจรรรม ไม่เห็นแก่อามิสสินบนต่างๆ เป็นต้น

ถ้าจำกัดว่า มีที่พึงอยู่ ๒ อย่าง ศาสนาย่อมเป็นที่พึงอันดับแรก กฎหมาย (ศาล) ย่อมเป็นที่พึงสุดท้ายของประชาชน

หากผู้รักษากฎหมาย หรือผู้ใหญ่ปราศจากหลักธรรมคงกล่าว ประชาชนย่อมวุ่นวายเดือดร้อน ไร้สามัคคี ไม่มีความอ่อนใจ ไม่มีที่พึ่งสุดท้ายแม้ศาสนามีคำสอนที่สร้างความสงบสุขให้แก่มวลชน แต่สังคมมิใช่มีแต่คนรักดีเท่านั้น มีคนเลวปะปนอยู่ด้วยในทุกหมู่ทุกคณะ ลำพังแต่กฎหมายไม่ทำให้คนเลวหวั่นกลัวได้ เพราะฉะนั้นกฎหมายจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะกำราบปราบปรามคนเลวให้ได้ผล

น่าสังเกตว่า ผู้ตั้งมั่นอยู่ในศาสนา ไม่ทำให้ผู้รักษากฎหมายหนักใจแต่ผู้ที่ห่างเหินศาสนาต้องทำให้ผู้รักษากฎหมายลำบากใจไปด้วยเสมอ

- คนดี ย่อมรักษาได้ทั้งศาสนาและกฎหมาย
- คนชั่ว ย่อมทำลายทั้งศาสนาและกฎหมาย

ทางที่ถูกควรส่งเสริมให้คนมีศาสนา และมั่นอยู่ในหลักธรรมอันดีเพื่อประหยักรบประมาณแผ่นดินที่ไม่ควรเสียไปเพราะคนละเมือกกฎหมายมากมายอย่างที่เป็นอย่าง

และควรจะมีการยกย่องคนที่ปฏิบัติจริง ๆ ให้มากกว่าที่เป็นอยู่.

กระทรวงยุติธรรม ของสหรัฐอเมริกา

โดย นายบัญญัติ สุชีวะ

ขณะนี้ข้าพเจ้าว่า ศาลยุติธรรมของไทยจะแยกเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกระทรวงยุติธรรม
แต่จะขึ้นโดยตรงต่อประธานศาลฎีกา ส่วนกระทรวงยุติธรรมจะยุบหรือจะยังคงมีอยู่แต่ให้ดูแล
กรมอื่นแทนศาลยุติธรรมนั้น เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้พิพากษา ข้าราชการฝ่ายอื่น
และประชาชนเป็นอันมาก

โดยที่ผู้เขียนมีโอกาสได้ไปงานงานศาลและกระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา
มาพอสมควร จึงใคร่ขอนำเรื่องราวของกระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา มาเขียนสู่กันฟัง
พอเป็นเรื่องประคับความรู้

กระทรวงยุติธรรมของสหรัฐ เรียกชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Department of justice
เป็นกระทรวงที่จัดอยู่ในฝ่ายบริหารของรัฐบาล ไม่มีหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใดเกี่ยว
กับศาลยุติธรรมของสหรัฐเลย แต่มีหน้าที่เกี่ยวกับการใช้บังคับกฎหมายของสหรัฐ จัดหา
ทนายในคดีเกี่ยวกับการใช้กฎหมายของสหรัฐ ศึกษาความกฎหมายที่ใช้บังคับแก่กระทรวงอื่น ดำเนิน
คดีที่รัฐบาลสหรัฐเป็นคู่ความในศาลสูงสุดของสหรัฐ ควบคุมดูแลสถาบันทางอาญาของสหรัฐ
สืบสวนสอบสวนการกระทำผิดกฎหมายของสหรัฐ เป็นผู้แทนของรัฐบาลสหรัฐในปัญหากฎหมาย
ทั่ว ๆ ไป ให้ความเห็นและคำแนะนำด้วยกฎหมายแก่ประธานาธิบดี และรัฐมนตรีกระทรวง
อื่น ๆ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเรียกว่า Attorney General นั้น ยังมีหน้าที่
ควบคุมดูแลให้คำแนะนำแก่พนักงานอัยการของสหรัฐในการดำเนินคดีตามศาลต่าง ๆ อีกด้วย
ถ้าหากรัฐบาลสหรัฐเป็นคู่ความในคดีที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ยุติธรรมก็จะเป็นผู้ดำเนินคดีนั้นในศาลสูงสุดของสหรัฐเอง

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม เรียกว่า Deputy Attorney General มี
หน้าที่ช่วยเหลือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในงานของกระทรวงทุกด้าน และมีหน้าที่

เกี่ยวกับกฎหมายที่กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้เสนอ หรือกฎหมายอื่นของรัฐบาลที่คณะกรรมการธิการของวุฒิสภารับรอง

กระทรวงยุติธรรมของสหรัฐ มีหน่วยงานขึ้นอยู่ในกระทรวงถึง ๒๑ หน่วยงาน หน่วยงานนี้บางหน่วยเรียกว่าสำนักงาน Office บางหน่วยเรียกว่ากอง Division บางหน่วยเรียกว่ากรม Bureau และบางหน่วยเรียกว่าคณะกรรมการ Board

หน่วยงานที่เรียกว่าสำนักงานได้แก่

๑. Office of Solicitor General มีหน้าที่ดำเนินคดีในศาลสูงสุดของสหรัฐให้รัฐบาล และเป็นผู้ให้ความเห็นในคดีที่รัฐบาลแพ้คดีในศาลชั้นต้นว่าควรจะอุทธรณ์หรือไม่

๒. Office of Solicitor General มีหน้าที่ให้ความเห็นและคำแนะนำทางกฎหมายแก่หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล ช่วยเหลือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในการให้ความเห็นทางกฎหมายแก่ประธานาธิบดี ตรวจสอบคำสั่งก้านบริหารของประธานาธิบดี และพิจารณาระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ประธานาธิบดี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ให้ความเห็นชอบ

๓. Office of Pardon Attorney มีหน้าที่รับ สอบสวน และดำเนินการเกี่ยวกับคำร้องขอภัยโทษที่ยื่นต่อประธานาธิบดี

๔. Community Relation Service มีหน้าที่ช่วยเหลือชุมชนต่าง ๆ ให้มีความอยู่ดีกินดี ได้รับความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน แก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

๕. Law Enforcement Assistance Administration มีหน้าที่ช่วยรัฐบาลของรัฐต่าง ๆ ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และหาทางลดอาชญากรรมต่าง ๆ

หน่วยงานที่เรียกว่าป้องกัน ได้แก่

๑. Antitrust Division มีหน้าที่ปราบปรามการรวมหัวผูกขาดในกิจการค้า และสอบสวนดำเนินคดีที่ละเมิดกฎหมาย ห้ามการรวมหัวผูกขาดกิจการค้า

๒. Civil Division มีหน้าที่ว่าต่าง แก่ต่างในคดีแพ่งให้แก่รัฐบาลของสหรัฐ หรือดำเนินคดีแทนข้าราชการของรัฐบาลในคดีแพ่งบางประเภท

๓. Civil Right Division มีหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมสิทธิของประชาชนมิให้มีการเหยียดสีด่าทู่กีดกันด้วยเหตุของเชื้อชาติ ผิว ศาสนา หรือเพศ

๔. Criminal Division มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับคดีอาญาทั้งหลาย ควบคุมดูแลและให้คำแนะนำแก่พนักงานอัยการของสหรัฐในการดำเนินคดีอาญา ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดน มีความรับผิดชอบเป็นพิเศษเกี่ยวกับอาชญากรรมที่ตึงเป็นแก๊ง นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ เช่น การขบถ การจารกรรมอีกด้วย

๕. Land and Natural Resources Division มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคดีที่พิพาทกับรัฐเรื่องที่ดิน น้ำ และทรัพยากรธรรมชาติ ดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ที่ทำให้อากาศและน้ำสกปรก

๖. Tax Division มีหน้าที่ดำเนินคดีเกี่ยวกับภาษีอากรที่มีผู้ค้างชำระหรือแก้ต่างให้รัฐบาลเมื่อรัฐบาลถูกฟ้องเกี่ยวกับภาษีอากร

๗. Administrative Division มีหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านบริหาร งบประมาณจัดอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ อบรมเจ้าหน้าที่ และการหึงสมุคของกระทรวงยุติธรรม

หน่วยงานที่เรียกว่ากรม ได้แก่

๑. Federal Bureau of Investigation มีหน้าที่สืบสวนคดีต่าง ๆ ที่ เป็นความผิดตามกฎหมายของสหรัฐ เว้นแต่จะมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายอื่น

๒. Bureau of Prison มีหน้าที่เกี่ยวกับการราชทัณฑ์ของสหรัฐ

๓. Immigration and Naturalization Service มีหน้าที่เกี่ยวกับคนเข้าเมือง การแปลงสัญชาติ และการเนรเทศคนต่างด้าว

๔. Bureau of Drug Enforcement ซึ่งแบ่งเป็นสองหน่วย หน่วยหนึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหาร ค้นคว้า สืบสวน เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ อีกหน่วยหนึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีในศาลเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

หน่วยงานที่เป็นคณะกรรมการ ได้แก่

๑. Board of Immigration Appeals มีหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดีกรมตรวจคนเข้าเมืองและการแปลงสัญชาติ

๒. Board of Parole มีหน้าที่เกี่ยวกับการให้การพักโทษ เปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการพักโทษของนักโทษที่ต้องโทษตามคำพิพากษาของศาลสหรัฐ ติดตามดูแลผู้ที่ได้รับการพักโทษให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนด

นอกจากนี้พนักงานอัยการของสหรัฐอเมริกา และ Marshal ผู้รักษาความสงบเรียบร้อยภายในศาล ผู้ให้ความปลอดภัยแก่ผู้พิพากษา และผู้ควบคุมตัวจำเลยในศาลก็ขึ้นโดยตรงต่อกระทรวงยุติธรรมของสหรัฐเช่นกัน

ตามที่กล่าวมาข้างบนนี้ จะเห็นได้ว่ากระทรวงยุติธรรมของสหรัฐ หากมีหน้าที่อย่างใดเกี่ยวกับศาลไม่ งานด้านธุรการหรือการบริหารของศาล มีหน่วยงานของศาลโดยตรงคอยควบคุมดูแลกันเอง เช่นมี Judicial Conference of the United States, Judicial Conference of the Circuit, Administrative Office of the United States Courts, Federal Judicial Center และ Office of Circuit Executive ซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่คอยดำเนินการบริหารงานของศาลให้เป็นไปโดยเรียบร้อย.

เรื่องนี้เป็นเรื่องอ่านเล่นเบาสมอง เปลี่ยนบรรยากาศจากเรื่องหลักวิชาหรือเรื่องหนัก ๆ
เสียบ้าง และเป็นเรื่องจริงมิใช่อิงนิยายอะไรแม้แต่นิดเดียว สามารถ พยายามอ่านให้จบแล้วจะ
รู้สึกชื่นชมหรือเหินเมื่อ

นครนายกในอดีต

โดย นายกำจร บัณฑิตนันท์

ที่ว่านครนายกในอดีตนั้น ข้าพเจ้าหมายถึงนครนายกในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๒
ถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๖

เมื่อเดือนตุลาคม ๒๔๘๒ ข้าพเจ้าได้ขนย้ายครอบครัวจากจังหวัดอุทัยธานีเพื่อมา
รับตำแหน่งเจ้าศาลจังหวัดนครนายก แทนคุณชลอ บุปผเวส การเดินทางเต็มไปด้วยความ
ทุลักทุเล ใช้เรือกระแสลำหนึ่งบรรทุกเครื่องเรือน และมีเรือยนต์เครื่องเผาหัวกลางลำอีกลำ
หนึ่งเป็นเรือลากจูง รอนแรมกินนอนมาตามลำน้ำเจ้าพระยา ในที่สุดได้นำเรือเข้ามาตามคลอง
วังสิต เพราะขณะนั้นถนนหนทางระหว่างนครนายกกับจังหวัดอื่นยังกำลังก่อสร้างอยู่ ใน
สมัยนั้นการมาสู่นครนายก มาได้ ๒ ทางคือ ทางเรือตามคลองวังสิตทางหนึ่ง และอีกทางหนึ่ง
ขึ้นรถไฟจากกรุงเทพ ฯ มาลงที่สถานีปราจีนบุรี แล้วต่อด้วยนั่งเกวียนหรือเดินมาสู่นครนายก
การมาทางเรือต้องผ่านประตูน้ำสามแห่ง คือ ประตูน้ำจุฬาลงกรณ์ ประตูน้ำเสาวภาผ่องศรี
ประตูน้ำท่าหุบ (เขื่อนนายก) ตามลำดับ ก็นับว่าสะดวกกว่าทางรถไฟ เพราะไม่ต้องขนถ่าย
ของหลายทอด ข้าพเจ้ารู้จักจังหวัดนครนายกจากแผนที่ และรู้เรื่องราวบางอย่างจากภูมิศาสตร์
จังหวัดนครนายกเป็นจังหวัดหนึ่งที่ข้าพเจ้าเคยภาวนาว่าขออย่าให้ย้ายไปอยู่เลย เพราะฟ้าแรง
ตามสถิติของฟ้าผ่า นครนายกเป็นจังหวัดที่มีฟ้าผ่ามากที่สุดแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังได้ยิน
กิตติศัพท์ว่า มียาตั้ง (ยาพิษ) ซุกชุมมากอีกเช่นกัน ยาตั้งนี้ ผู้ใคร่ประทานเข้าไปแล้วจะยังไม่

กายทันที จะตายต่อเมื่อไปรับประทานของกินอะไรก็อย่างหนึ่งที่เจ้าของยาเขาสั่งไว้ เช่นสั่งว่า ไปกินเนื้อวัวตาย ให้ไปกินปลาร้าตาย เรื่องนี้ ทางแพทย์แผนปัจจุบันก็รู้สึกงงงวยอยู่เหมือนกันว่า อ้ายยาบ้าอย่างว่า . กินเข้าไปแล้วเป็นอาหิภัย ๆ ยังกังอยู่ในร่างกายได้อย่างไร แต่เมื่อข้าพเจ้าจำเป็นจะต้องย้ายมาอยู่ ข้าพเจ้าก็ต้องเตรียมหาของดีมาใช้ เป็นกันว่ายากแถมยัง ส่วนเรื่องของกลุ่มกันฟ้าผ่านี้ เป็นเหตุการณ์ธรรมชาติ ไม่มีสิ่งอะไรกลุ่มกันได้ แต่ตามหลักแล้วมีอยู่ว่า เวลาฝนตกอย่าออกไปอยู่กลางแจ้ง หรือเข้าไปอาศัยต้นไม้ใหญ่ก็แล้วกัน เพราะของสูงเป็นสื่อสายฟ้า

ข้าพเจ้ามาอยู่ที่จังหวัดนครนายก ทุกสิ่งทีทราบมาเป็นความจริงทุกอย่าง ชาวฟ้าผ่าคนตายก็ปรากฏอยู่เสมอ บ๊หนึ่ง ๆ หลายครั้ง ฟ้าคำรนแต่ละทีถึงกับกระเบื้องมุงหลังคาร่วง เวลาเรานั่งรถยนต์ไปคามถนน ฟ้ายังผ่าลงที่ข้างหน้ารถหลาย ๆ ครั้ง เหตุที่ไม่ถูกรถยนต์ เพราะรถยนต์มีฉนวนกั้นอย่างเป็นสิ่งกักทางเดินของไฟฟ้าลงสู่ดิน ที่คันจามจุรี (จำฉา) ทรงมูรวีของศาลจังหวัดนครนายกด้านทิศเหนือ ถูกฟ้าผ่าบ่อย ๆ จนต้องตัดลง ทั้งแท่นนั้นมาฟ้าไม่เคยผ่าตรงนั้นอีกเลย ในเรื่องยาสั่ง เคยพบคนชนบทมาตายในคลาควัดโพธิ์ ๒ ราย และตายขณะรับประทานกล้วยเขียวเนื้อวัว เขาเล่ากันว่า พวกยาสั่งนี้ไม่จำเป็นต้องโกรธแค้นอะไรกันก็แอบใส่ให้กันกินได้ เพราะผู้ให้หรือทำยาสั่งต้องการจะทดลองว่า จะยังมีประสิทธิภาพอยู่หรือไม่เลยทำให้ข้าพเจ้าเป็นทุกข์ เพราะถ้าจะเกล้งใส่ยาพิษกันเฉพาะรายที่มีการโกรธแค้นกัน เรามีทางหลีกเลี่ยงได้ คือไม่ทำตนให้มีศัตรูเสียก็ป้องกันได้ แต่อ้ายเรื่องทดลองยาโดยไม่มีสาเหตุโกรธเคืองกันนั้น บ๊องกันและระวังยากเหลือเกิน เพราะเขาใส่ยาพิษกันในของกิน เช่นอาหารสุรา น้ำดื่ม สามอย่างนี้ ข้าพเจ้าอกใจไม่ได้สักอย่างเดียว ใจนี้กว่าตำมันเสร็จแน่ แต่ก็รอมาจนถึงทุกวันนี้เพราะมียาดี และได้รับคำแนะนำที่ดี ที่ว่ายาคินั้น ข้าพเจ้าได้มาจากพ่อตา ลักษณะเป็นหินใช้ฝนกินอย่างหนึ่ง และอีกอย่างหนึ่งมีผู้บอกว่า ใบสระแหน่กับน้ำข้าวข้าว ขยำเข้าด้วยกัน คั้นถอนยาสั่งคินัก ในการระวังตัวอย่ากินอาหารที่มีช่องทางที่กินจะเอายาสั่งมาใส่ได้ ก็ต้องเลือกกินอาหารที่ตนของเราทำเอง และในที่เก็บอาหารนั้น คนภายนอกไม่อาจเข้ามาใกล้ได้ จะคั้นสุราก็ต้องเบี๊ยกๆเอง ใครรินสุราให้ควรระวัง ถ้าดื่อกด้วยสุราแบบเอาน้ำก้อยช้อนกูดด้วยโผล่ออกมา และรินสุราให้หกไปที่นิ้วมือ เขาว่ากันว่ายาพิษที่ใส่ไว้ในเล็บมือจะวิ่งขึ้นไปตามสายน้ำสุราและลงไปในแก้วได้ และอีกอย่างดีอีกกันว่าเป็นธรรมเนียมกันเลย คือเจ้าของบ้านที่จะเลี้ยงสุราแก่แขก ต้องคั้นสุรานั้นก่อนแขกและทั้งระยะพอสมควรแล้ว ถ้าไม่

เกิดอะไรแซงจึงจะดื่มสุรานั้น มีเหตุการณ์ประหลาดเกี่ยวกับเรื่องนี้เกิดขึ้นครั้งหนึ่ง เรื่องมีอยู่ว่า เพื่อนฝูงมาพบกันอยากดื่มสุรา ใช้ให้เพื่อนคนหนึ่งไปซื้อสุราเถื่อน แต่มาระหว่างทางจุกจุกสุราตกหาย เพื่อนผู้นั้นก็เลยตก ๆ เอาเถาไม้เทศข้างทางม้วน ๆ จุกแทน เมื่อมาถึงแล้ว เพื่อน ๆ บอกว่ามิงค์มิก่อนซิ มิงค์ไปซื้อมา เพื่อนผู้นั้นก็ดื่มเข้าไปแกล้วเต็ม ๆ สักห้านาทีเพื่อนผู้นั้นก็ชักกาทัง และขาดใจตายในเวลาไม่นานนัก เพื่อนที่เหลือก็สงสัย เอาสุรากลุกข้าวให้สุนัขกินสุนัขก็ตาย ร้อนถึงแพทย์ต้องตรวจพิสูจน์ ปรากฏว่ายาฆาตกรรมกับสุราผสมกัน ถ้ามีส่วนผสมมากถึงขนาด ทำให้ผู้ดื่มตายได้ เป็นอันว่าใส่ยาพิษกันโดยมิได้เจตนา ในทางอาญานั้น เอาผิดกันไม่ได้ เพราะคนเอาไม้เทศจุกจุกสุราได้ตายไปแล้ว ความผิดย่อมระงับไป แต่มีปัญหามิทางแพ่ง เจ้าของสุนัขจะเรียกร้องค่าเสียหายจากใครได้หรือไม่ ยังมีปัญหาอยู่

คืนแรกที่ข้าพเจ้าเดินทางมาถึงนครนายก ท้องนอนในเรือ ครั้นรุ่งขึ้นยังเข้าบ้านพักไม่ได้ เพราะคุณชลอยังไม่ได้ขึ้นของออก ข้าพเจ้าและครอบครัวต้องไปนอนที่เรือนคนใช้ของสุทธาลา ในคืนแรกนี้เองเหตุการณ์อันข้าพเจ้าไม่เคยประสบมาก่อนก็เกิดขึ้น พอข้าพเจ้านอนเคลิ้ม ๆ ไป ก็มีรูปคำ ๆ ลักษณะเป็นเหมือนคนเรวดี ๆ นี้เอง แต่ก็เห็นไม่ชัด เพียงแต่รู้ว่ามันเป็นเงา ๆ ๆ ที่เข้ามา ไม่พูดพล่ามทำเพลง เงากำนันก็ขึ้นนั่งคร่อมทับอกข้าพเจ้าทันที อันเป็นอาการที่เรียกกันว่าผีอำนั่นเอง ทำให้ข้าพเจ้าไม่มีแรงขึ้น ส่งเสียงร้องไม่ออก ได้แต่กรอกหน้า จำได้ว่าข้าพเจ้าได้ท่องอิติปิโสภิกขุสมา ๆ ๆ ๆ ไม่ทันจบ เจ้าสิ่งนั้นก็อันตรธานหายไป แขนงขาคือยกไม่ขึ้นกลับยกขึ้นได้ตามปกติ ข้าพเจ้าไม่เคยเชื่อมาแต่ไหนแต่ไรแล้วเรื่องผีอำ เพราะวิชากรรมสมัยใหม่นี้ว่าที่เกิดอาการเช่นนั้น เป็นเรื่องโลหิตเดินไม่สะดวกเนื่องจากนอนทับแข็งทับขาทับแขนตัวเอง คราวนี้เห็นจะไม่ใช่เสียแล้ว เพราะเมื่อข้าพเจ้ารู้สึกเป็นปกติก็รู้ตัวว่าข้าพเจ้าก็นอนหงายเหยียดแขนขาตามธรรมดาอยู่ ไม่มีส่วนใดทับกันเลย ความเชื่อเก่า ๆ ที่โบราณเล่าสืบกันมาว่าผีอำคนได้ กลับมาทำให้ข้าพเจ้าขบคิดอีก ข้าพเจ้าเชื่อสนิทเอาในคืนวันรุ่งขึ้นว่าผีมีแน่ เพราะหลังจากได้ปีติประจวบนอนแล้ว มีเสียงเหมือนคนเดินขึ้นบันไดมาแต่ไปเปิดดู หาได้มีไม้แฉะแฉะ และคืนนั้นเสียงเช่นนั้นเกิดขึ้นอีกหลายครั้ง ครั้นนำความมาเล่าให้ชาวบ้านฟัง เขาว่าผีแน่ มันจะไม่มารบกวนอย่างใดได้ มันตายชัษทายซ้อนกันไม่รู้ว่ากี่ศพต่อกี่ศพ จนไม่มีใครกล้าขึ้นไปอยู่แล้ว เขากลับหาว่าข้าพเจ้ากลัวมาก ความจริงไม่ใช่ไม่รู้มากกว่า และไม่เคยประสบมาก่อน เป็นอันว่าจังหวัดนครนายกนอกจากฟ้าแรง ยาสั่งกดแล้วผียังคุกคาม

พูดถึงเรื่องผี ข้าพเจ้ามีประสบการณ์อีกเรื่องหนึ่ง เกิดขึ้นที่ไหนดหรือกรับ เกิดขึ้นที่บ้านพักจังหวัดนครนายกนั่นเอง ข้าพเจ้าจะขยายให้ฟังสักเล็กน้อย

ตอนนั้นข้าพเจ้าอยู่บ้านเช่าซึ่งอยู่ทางท้ายตลาดวัดโพธิ์ ทางที่จะไปทางอำเภอ บ้านนา นครเศรษฐ์บุตรชายคนที่สองของข้าพเจ้าไม่สบายเพราะเป็นไข้หัด ขณะนั้นอายุประมาณ ๓ ขวบ รักษาจนหายแล้ว แต่รู้สึกว่ามีกำลังวังชา จะขยับแต่ละก็ท้องให้อุ้ม ยืนเองไม่ได้ ทาคว่าไม่มองหน้าผู้ใด แม้ป้อนข้าวก็กินคำและบอกให้ทิ้งร่องลงใต้ถุนคำ ผลคือไม่มีคนแกกลบป็นคู้กับข้าวหีบของกินเองได้ ข้าพเจ้าไม่สงสัยอะไร คิดแต่เพียงว่าคนเพ็งหรือไข้ก็ออกส่ายอย่างนั้น และที่ทาคว่าก็เข้าใจว่าเคืองตาจากเมือกหัดที่ขึ้นในนัยน์ตาก็ได้ แต่ยืงนานวันเข้าอาการของแกก็ยั้งอยู่เช่นเดิม จนพวกบ้านใกล้เคียงมาพูดให้ทรงเจ้าพ่อช้อออกไม้กู

เรื่องเจ้าพ่อนี้ ข้าพเจ้ามีความเห็นมาแต่ไหนแต่ไรแล้วว่า เจ้าพ่อ เจ้าแม่อาจมีแต่ไม่ได้เข้าประทับทรงจริง พุตก็นตรง ๆ ก็ได้ครับว่า ถูกคนทรงต้มเอา แต่เมื่อลูกไม่หายอาการอย่างนั้น ก็เกิดความร้อใจเป็นทุกข์ เอา ทรงก็ทรงกัน

พิธีเข้าทรงเจ้าพ่อช้อออกไม้กระทำขึ้นในคืนวันหนึ่งที่บ้านข้าพเจ้า โดยบ้ำจิวชาวนาแถบนั้นเป็นคนทรง พอมีอาการแสดงว่าเจ้าเข้าแล้ว บ้ำจิวก็ขมิ้มมายังข้าพเจ้าแล้วพูดว่า “ลูกข้างชายเขาไม่เชื่อออก”

ข้าพเจ้าตอบว่า “เชื่อว่ามีเจ้าพ่อ แต่ไม่เชื่อคนทรง”

บ้ำจิวพูดออกมาบอกกับคนทรงคือตัวบ้ำจิวเองว่า “อย่าไปเอาค่าทรงเขาละ”
(ค่าทรงสมัยนั้น ๒๕ สตางค์)

แล้วบ้ำจิวก็พูดต่อไปว่า ใครจะเชื่อไม่เชื่อก็ตาม สงสารเด็ก จะรักษาให้ เรียกให้เอาน้ำมาขันหนึ่ง และเทียน ๑ เล่ม

เจ้าพ่อหรือนัยหนึ่งบ้ำจิวนี้ทำบริกรรมทำน้ามนต์อยู่สักพักหนึ่งเงหน้าขึ้นมาพูดว่า “นี่มันไม่ใช่บ้วยใช้ธรรมคา ผีปอบมันเข้ามากิน เป็นผีปอบอึเปื้อ มันอยู่ข้างวัดโพธิ์ มันตามเด็กหาน้ำมา”

ทุกคนที่ชุมนุมกันอยู่ในที่นั้น แสดงอาการเชื่อและวิตกแทนข้าพเจ้า ต่างพากันซักถามเจ้าพ่อว่าจะทำอย่างไรดี ขอให้ช่วยรักษาให้ด้วย

เจ้าพ่อตามวันเดือนปีเกิดเด็ก นั้งนบอยู่ไปมา แล้วพูดว่า

“ขวัญมันกระเจิงไปแล้ว แต่จะพยายามรักษาและลองเรียกขวัญดู ชั้นแรกจับผีให้ออกเสียก่อน”

ว่าแล้วก็ให้เด็กตีมน้ำมันในขัน แล้วเจ้าพ่อก็เอาน้ำมันตีพ่นไปที่ตัวเด็ก เด็กร้องไห้แจ้ขึ้น พร้อมกับปัสสาวะราดออกมา

“มันออกมาตามเยี่ยวแล้ว” เจ้าพ่อพูดอย่างมีชัย

อาภรณ์ (ภรรยาข้าพเจ้า) รีบเอาลูกคนนั้นลงจากคอก พูกระล่ำระลักว่า

“มันจะไม่เข้าฉันอีกหรือ เยี่ยวเปียกฉันละไปหมก”

เจ้าพ่อพูดทั้งหัวเราะว่า “มันไม่เข้าหรงลูก”

หลังจากนั้นก็มีการเก็บยาให้กิน เรียกขวัญกัน ภายใน ๘ วัน อาการของนรเศรษฐีก็หายเป็นปกติทั้ง

นับแต่นั้นมา สถานบ้านพักของข้าพเจ้าก็เลยเป็นสถานที่มีการเข้าทรงเจ้าพ่อกันบ่อยที่สุด

วันหนึ่ง บ้าจั่ว (ขณะเข้าทรง) ก็พูดกับข้าพเจ้าอีกว่า

“เถยวันลูกข้างชายเขาก็งยังไม่เชื่อ”

ข้าพเจ้าก็ตอบอย่างเกิม

หนึ่งไปนาน เจ้าพ่อพูดขึ้นว่า “พ่อจะต้องทำอะไรสักอย่างเพื่อให้ลูกข้างเชื่อ”

ข้าพเจ้าก็เลยเสนอขึ้นว่า

“เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน พรุ่งนี้เวลาสามทุ่มให้เจ้าพ่อมาเยี่ยมที่เรือนนี้ แล้วกระทำให้เรือนนี้หวนไหวไปทั้งหลัง”

เจ้าพ่อรับคำทันที

แต่ขณะที่ได้พูดถึงเรื่องอื่นกันอยู่ เจ้าพ่อก็บอกว่าทำอย่างนั้นไม่ดี เด็กเล็กจะตกใจพลอยบ่วยเจ็บกันไปอีก

ข้าพเจ้ารู้สึกหวั่นอยู่ในใจว่า ไม่มีอำนาจอะไรมาสนับสนุนเรือนทั้งหลังให้ไหวจนรู้สึกได้ แต่ก็เสนอเจ้าพ่อว่าเอาวิธีอื่นก็ได้

แล้วข้าพเจ้าก็ว่า “พอเจ้าพ่อมาถึงเรือนก็ให้มีกลิ่นหอมตลบไปทั้งหลัง”

เจ้าพ่อรับรับคำทันที

ข้าพเจ้าก็ได้แต่นึกในใจว่า เรื่องนี้ก็เปรียบเป็นเรื่องเป็นไปได้อีก แต่เมื่อตกลงจะพิสูจน์กันก็คอยดูต่อไป

ในวันนัดหมาย ทั้งแต่เย็น ข้าพเจ้าได้ห้ามคนในครอบครัวประพรมและจุดของหอมเค็ดชาติ ไม่แต่เท่านั้น ข้าพเจ้ายังได้ไปขอร้องบุคคลผู้เช่าห้องแถวอยู่ด้านหน้าเรือนพักอีก ทุกคนก็ยอมปฏิบัติ เพราะเขาก็ต้องการพิสูจน์ความจริงอยู่เหมือนกัน

เป็นเรื่องเหลือเชื่อ พอนาฬิกาตีสามท่ม ก็มีกลิ่นรูปหอมกลบขึ้นภายในห้องเรือน ข้าพเจ้าชนลุกเกรียว เป็นอันเชื่อแน่ว่าเจ้าพ่อช้อยคอกไม่มีแน่

อีกประการหนึ่ง เจ้าพ่อองค์นี้มีผู้เชิญให้ช่วยรักษาอาการป่วยไข้อยู่เสมอ ประทับทรงแล้วให้คนทรงเดินไปเที่ยวเก็บยาสมุนไพรมาปรุงรักษาได้ถูกต้อง เพราะได้มีการทดลองเอาตัวยานั้นไปให้หมอนักขยายไทยแผนโบราณดูแล้วว่า ยานั้นใช้ได้กับโรคนั้น ๆ นับเป็นสิ่งแปลกมหัศจรรย์ที่มีอยู่ในจังหวัดนครนายกอีกอย่างหนึ่ง

มีเรื่องจะเล่าอีกหลายเรื่อง แต่หน้ากระดาษไม่อำนวย จึงจะขอเล่าให้ฟังอีกสักสองเรื่อง เป็นเรื่องที่ชวนขบขัน และเรื่องที่ชวนให้หวาคเสียวแทน

เรื่องหนึ่งมีอยู่ว่า ครั้นนั้นในราว พ.ศ. ๒๔๘๓ ถนนสาย นครนายก - หินกอง ถมลูกรังบกเสร็จบางตอนแล้ว แต่ยังไม่มีเปิดให้รถยนต์เดิน จะเดินได้ก็แต่เฉพาะรถของกรมทาง และรถที่ขออนุญาตพิเศษแต่ละเที่ยว ตรงที่ตอนการทางอำเภอบ้านนา มีไม้ขวางกั้นถนนใส่กุญแจ เพื่อมิให้รถยนต์ผ่าน

วันนั้น ข้าพเจ้ากับคุณธำรง สุนทรกุล ณ ชลบุรี เดินทางกลับจากกรุงเทพฯ มาลงที่สี่แยกหินกอง หารถโดยสารต่อไม่ได้ พอถึงมีรถบรรทุกซึ่งมีแต่เฉพาะคนขับจะไปทางจังหวัดนครนายกผ่านมา จึงขออาศัย รถแล่นมาถึงไม้กั้นขวางทางที่อำเภอบ้านนา คุณธำรง ๖ ก็ร้องตะโกนขึ้นว่า

“ผู้สำเร็จมาแล้ว” ย้ายอยู่หลายคำ (ตอนนั้นมีข่าวมาหลายวันแล้วว่า พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภาผู้สำเร็จราชการแผ่นดินจะเสด็จผ่านทางนี้ไปยังปราจีนบุรี)

คุณเหมือน ตำแหน่งตอนการทางสมัยนั้น รีบส่งกุญแจให้คนงานกุญแจมาไขเปิดทางให้รถผ่านไป ตัวคุณเหมือนยืนอยู่บนเรือนพักข้างทางมองดูรถคันนั้นจนลับสายตา

ระหว่างทางข้าพเจ้าได้พูดกับคุณธำรง ๖ ว่า

“ลือไม่น่าจะแอบอ้างผู้สำเร็จราชการให้เขามาเปิดทาง ไปขออนุญาตเขาคี ๆ เขาก็งให้ผ่าน”

คุณธำรง ๖ ว่า “ก็มันทำไปแล้ว ถ้ามีเรื่องอะไรค่อยคิดแก้ไขภายหลัง”

จริงอย่างข้าพเจ้าคาดคิด คุณเหมือนนำความไปฟ้องต่อขุนไมตรีประชารักษ์ ข้าหลวงประจำจังหวัดสมัยนั้น หาวว่าข้าพเจ้ากับคุณธำรง ๖ แอบอ้างเป็นผู้สำเร็จราชการ ข้อหาหนักไม่เบาเลย

ขุนไมตรี ๖ เรียกคุณธำรง ๖ ไปสอบถามอย่างจะเอาเรื่องให้ได้

“คุณแอบอ้างเป็นผู้สำเร็จทำไม?” ขุนไมตรีพูดพร้อมกับถลึงตาเข้าไป

คุณธำรง ๖ “อ้อ” เบิกยิ้มที่มุมปากก่อนพูดต่อไปว่า “ผมพูดไปตามความเป็นจริง”

ขุนไมตรี ๖ ผู้ซึ่งรู้ข่าวว่าองค์ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินจะเสด็จผ่าน จึงตะคอกใส่

คุณธำรง ๖ ว่า

“ผู้สำเร็จสำเร็จที่ไหน มีแต่คุณกับคุณกำจรนั่งมาสองคน ไม่ได้ต้องคำนินคิฐานแอบอ้างชื่อผู้สำเร็จราชการ”

คุณธำรง ๖ หน้าสลดลงเล็กน้อย

แต่อีกฝ่ายหนึ่งยังเห็นว่าขี้มเยาะอยู่

“คุณไม่ใช่ผู้สำเร็จ แต่คุณแอบอ้างเพื่อให้เขาเปิดไม้กั้นทางไซ้ใหม่ล่ะ?” ขุนไมตรี ๖

รุกใหญ่

คุณธำรง ๖ “ขอประทานโทษ ผมก็เป็นผู้สำเร็จ”

ขุนไมตรี ๖ “หนอยแน่ะ ยังมีหน้ามาแอบอ้างเข้ากับผมอีก คุณเป็นผู้สำเร็จอะไร นอกจากเป็นนายบุญมี (ชื่อเดิมคุณธำรง ๖) อัยการผู้ช่วยเท่านั้น”

“จริงครับ ผมเป็นผู้สำเร็จ สำเร็จธรรมศาสตร์” คุณธำรง ๖ กล่าวหน้าตาเฉย

ขุนไมตรี ๖ โกรธจนหน้าเขียว แต่ก็ทำอะไรไม่ได้ เพราะคุณธำรง ๖ อ้างแต่ว่าเป็นผู้สำเร็จเฉย ๆ ไม่ได้ว่าเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน

คุณเหมือนเองก็ไม่ได้ดูเสียให้แน่ใจว่าผู้สำเร็จเสด็จมาหรือไม่ คนสองคนนั่งอยู่บนรถก็ยังไม่เห็นอยู่ คันเชิ้อรับเปิดทางให้ผ่านมาได้

เรื่องนี้ ได้เป็นข้อกัลลือเสียนกันเล่นเฮฮาอีกหลายเดือน โดยเฉพาะคุณเหมือนใครพูดถึงเรื่องนี้เป็นต้องยกมือไหว้ “ขอเสียทีเถอะ ผมอายุจึ่งที่เสียรู้เด็ก”

อีกเรื่องหนึ่งมีอยู่ว่า ตอนนั้นราวปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งเป็นเวลาที่สงครามโลกครั้งที่ ๒ กำลังดำเนินอยู่ และเป็นวันแรกที่กองทัพญี่ปุ่นบุกรุกเข้าประเทศไทยหลายจุดพร้อม ๆ กัน

เรื่องนี้ ทางทหารจังหวัดนครนายกได้ระแวงระวังกันอยู่แล้ว เพราะเป็นจังหวัดที่ห่างชายแดนเขมรไม่เท่าไรนัก และคาดกันว่าจะต้องมีทหารต่างด้าวบุกเข้ามาทางด่านอรัญประเทศบ้างอย่างแน่นอน ทางทหารจึงได้จัดเวรยามรักษาสถานที่ราชการและสะพาน สะพานไหนหรือครับ ? ก็สะพานข้ามแม่น้ำนครนายกใกล้วัดศรีเมืองซึ่งมีอยู่สะพานเดียวนั่นเอง

คุณห้อย สมานวงศ์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครนายก เป็นผู้ที่ถูกกำหนดให้รักษาสพานพร้อมด้วยผู้ช่วยอีกหลายคน แต่ในวันที่ทหารญี่ปุ่นบางส่วนกรีธาทัพมาตามถนนเส้นทางอรัญประเทศ - หินกอง และถึงสะพานแห่งนั้น ปรากฏว่ามีคุณห้อยเป็นเวรรักษาสพานอยู่คนเดียว พร้อมด้วยปืนพาราเบลล์ ๑ กระบอก คุณห้อยท่านเป็นทหารอาสาสมัครสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๑ นี้ครับ ท่านจึงกล้าห้ามทหารญี่ปุ่นมิให้ผ่านด้วยปืนกระบอกเดียวอย่างอาญาญ่เถิดเถิด และคุณห้อยหรือใคร ๆ ก็น่าจะรู้ดีว่าไม่อาจทำได้ เพราะทหารญี่ปุ่นมิได้มีแค่มีมือ เขามีอาวุธครบคนทั้งปืนเล็กปืนใหญ่และลูกระเบิดก็มี แต่ก็แปลก ทหารญี่ปุ่นไม่ยกทำร้ายคุณห้อยหรือก็อดที่จะผ่านไป กลับสั่งไพร่พลหยุดเคลื่อนที่ ให้ล่ามออกมาเจรจาประจบกับขณะนั้นทางข้าหลวงประจำจังหวัด (เดี๋ยวนี้เรียกว่าผู้ว่าราชการจังหวัด) ได้รับโทรเลขจากกองพลทหารไทยซึ่งตั้งอยู่ที่จังหวัดปราจีนบุรี บอกมาว่า ทางเรายอมให้กองทัพญี่ปุ่นผ่านแล้ว ให้อำนวยความสะดวกตามสมควร นั้นแหละ เรื่องจึงเรียบร้อยมิได้เสียเลือดเนื้อทั้งสองฝ่าย.

ประวัติศาสตร์จังหวัดนครนายก

การศาลของไทยก่อนที่จะตั้งกระทรวงยุติธรรมนั้น มีศาลทั้งในกรุงเทพ ฯ และหัวเมือง โดยขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทย กลาโหม และกรมท่า ว่าไต่ความแฟ่งและความอาญา มีศาลนครบาลในกรุงเทพ ฯ ว่าแต่ความอาญาอย่างเดียว ส่วนความแฟ่งในกรุงเทพ ฯ นั้นมีศาลแฟ่งกลางและศาลแฟ่งกระเซมเป็นเจ้าหน้าที่ชำระ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตั้งกระทรวงยุติธรรมขึ้นตามประกาศลงวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๓๔ (ร.ศ. ๑๑๐)^(๑) ให้รวมศาลในกรุงเทพ ฯ ที่แยกย้ายอยู่ตามกระทรวงต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และให้ขึ้นกับกระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในราชการศาลที่โอนมานั้น ส่วนศาลหัวเมืองยังไม่ได้รวม

พ.ศ. ๒๔๓๘ จึงได้ตราพระธรรมนูญศาลหัวเมือง ร.ศ. ๑๑๔^(๒) จัดตั้งศาลหัวเมืองเป็น ๓ ชั้น คือ

๑. ศาลมณฑล
๒. ศาลเมือง
๓. ศาลแขวง

การแต่งตั้งหรือเปลี่ยนผู้พิพากษาศาลหัวเมือง เป็นหน้าที่ของเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม

พ.ศ. ๒๔๓๘ ได้มีพระราชบัญญัติตั้งข้าหลวงพิเศษสำหรับจัดการแก้ไขธรรมเนียมศาลยุติธรรมทั้งปวง ร.ศ. ๑๑๕^(๓) กำหนดให้ข้าหลวงพิเศษมีอำนาจและหน้าที่เยี่ยมเยียนศาลหัวเมืองและตรวจตราการงาน จัดการแก้ไขกิจการงานของศาลหัวเมืองให้เป็นไปโดยถูกต้องตามพระธรรมนูญศาลหัวเมือง

สำหรับศาลนครนายกยังหาหลักฐานไม่พบว่าตั้งขึ้นเมื่อใด อาจจะมีศาลอยู่ก่อนแล้วหรืออาจจะตั้งขึ้นภายหลังมีพระธรรมนูญศาลหัวเมือง ร.ศ. ๑๑๔ ก็ได้

(๑) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕ ร.ศ. ๑๑๐ หน้า ๕-๑๒

(๒) ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๑๕ ร.ศ. ๑๑๔-๑๑๕ หน้า ๕๔-๖๕

(๓) ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๑๕ ร.ศ. ๑๑๔-๑๑๕ หน้า ๑๔๕-๑๔๗

พ.ศ. ๒๔๔๐ ได้ประกาศตั้งศาลมณฑลปราจีนบุรี ตามประกาศดังนี้

ประกาศ^(๑)

เรื่องจัดศาลยุติธรรมในมณฑลปราจีนบุรี

มีพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ซึ่งสำเร็จราชการ
แผ่นดินต่างพระองค์ ดำรัสเหนือเกล้าฯ ในที่ประชุมสั่งว่า ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ข้าหลวงพิเศษออกไปลงมือจัดการศาลยุติธรรม
มณฑลปราจีนบุรี ความแจ้งอยู่ในประกาศลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ร.ศ. ๑๑๖ นั้นแล้ว ข้าหลวง
พิเศษได้จัดการศาลยุติธรรมที่เมืองชลบุรี ชำระสะตางความเก่าแล้วไปโดยมาก จนถึงกำหนด
ที่ข้าหลวงพิเศษจะได้ย้ายจากเมืองชลบุรี ไปจัดการศาลยุติธรรมที่เมืองอื่นในมณฑลนั้นต่อไป
แล้วข้าหลวงพิเศษได้นำความกราบบังคมทูลว่า ที่เมืองชลบุรี สมควรจะจัดการศาลใหม่ตาม
พระธรรมนูญศาลหัวเมืองได้แล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งศาลมณฑลปราจีนบุรี
ขึ้นที่เมืองชลบุรี แลให้ศาลมณฑลที่มีอำนาจเดิมตามพระธรรมนูญศาลหัวเมืองจงทุกประการ

ประกาศมา ณ วันที่ ๘ กันยายน รัตนโกสินทรศก ๑๑๖

(ลงพระนาม) ดำรงราชานุภาพ

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

รับพระราชเสาวนีย์

ศาลเมืองนครนายกก็จงจะได้จัดการศาลตามพระธรรมนูญศาลหัวเมืองภายหลังจาก
ประกาศนี้ ศาลเมืองนครนายกที่ปรากฏในราชกิจจานุเบกษา คือ พ.ศ. ๒๔๔๘

เรื่องตำแหน่งข้าราชการกระทรวงยุติธรรม^(๒)

(ส่วนหัวเมือง)

ศาลเมืองนครนายก

ผู้พิพากษา

หลวงพินิจการโกศล

ผู้พิพากษารอง

นายวอน

ยกกระบัตรศาลเมืองชั้นที่ ๒ นายเปลี่ยน

(๑) ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๑๖ กฎหมาย ร.ศ. ๑๑๖-๑๑๗ หน้า ๑๑๐-๑๑๑

(๒) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๒ ร.ศ. ๑๒๔ หน้า ๔๓๓-๔๔๐

โดยที่พระธรรมนูญศาลในกรุงเทพ ฯ แบ่งแยกจากพระธรรมนูญศาลหัวเมือง และต่างก็ได้แก้ไขเพิ่มเติมเป็นลำดับมา กฎหมายในเรื่องนี้ได้กระจัดกระจายอยู่หลายแห่ง ใน พ.ศ. ๒๔๕๑ จึงได้ประกาศให้ใช้พระธรรมนูญใหม่ เรียกว่า พระธรรมนูญศาลยุติธรรม ร.ศ. ๑๒๗^(๑) รวบรวมศาลต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพ ฯ และหัวเมืองเข้ารวมอยู่ในกฎหมายฉบับเดียวกัน แบ่งศาลออกเป็น ๓ แผนก คือ ศาลฎีกาแผนกหนึ่ง ศาลสถิตยุติธรรมกรุงเทพ ฯ แผนกหนึ่ง และศาลหัวเมืองอีกแผนกหนึ่ง

พ.ศ. ๒๔๕๔ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ มีพระบรมราชโองการให้เปลี่ยนคำว่า “เมือง” เป็น “จังหวัด” ดังนั้นจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เปลี่ยนคำว่า “ศาลเมือง” เป็น “ศาลจังหวัด” ตามประกาศกระทรวงยุติธรรม ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๔^(๒) ดังนั้นศาลเมืองนครนายกก็จึงเปลี่ยนเป็นศาลจังหวัดนครนายกตามประกาศนี้

พ.ศ. ๒๔๘๔ มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการตั้งข้าหลวงยุติธรรม^(๓) ให้มีตำแหน่งข้าหลวงยุติธรรม ๔ ตำแหน่ง คือ

๑. ข้าหลวงยุติธรรมภาคกลาง มีตำแหน่งประจำอยู่ ณ จังหวัดพระนคร
๒. ข้าหลวงยุติธรรมภาคเหนือ มีตำแหน่งประจำอยู่ ณ จังหวัดเชียงใหม่
๓. ข้าหลวงยุติธรรมภาคใต้ มีตำแหน่งประจำอยู่ ณ จังหวัดสงขลา
๔. ข้าหลวงยุติธรรมภาคตะวันออก มีตำแหน่งประจำอยู่ ณ จังหวัดนครราชสีมา

ให้ข้าหลวงยุติธรรมภาคกลางมีเขตอำนาจในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี (เฉพาะศาลแขวงและศาลจังหวัดมีนบุรี) จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชัยนาท จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดนครนายก จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดระยอง จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดสมุทรสาคร

(๑) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๕ ฉบับพิเศษวันที่ ๑๔ มิถุนายน ร.ศ. ๑๒๗ หน้า ๓๒๔-๓๔๔

(๒) ประชุมกฎหมายประจำศก เล่ม ๒๔ กฎหมาย พ.ศ. ๒๔๕๔ หน้า ๘๐

(๓) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ แผนกฤษฎีกา ภาค ๑-๒ พ.ศ. ๒๔๘๓ หน้า ๑๐๑-๑๐๔

พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้มีพระราชบัญญัติยุบและรวมจังหวัดนครนายก โดยให้รวมท้องที่อำเภอเมืองนครนายก อำเภอองครักษ์ และอำเภอปากพลี เข้าไว้ในการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี และรวมท้องที่อำเภอบ้านนาเข้าไว้ในการปกครองของจังหวัดสระบุรี และได้ตราพระราชบัญญัติกำหนดและขยายเขตศาลจังหวัดบางศาล ดังนี้

พระราชบัญญัติ^(๑)

กำหนดและขยายศาลจังหวัดบางศาล

พุทธศักราช ๒๔๘๕

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๐

และลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔)

อาทิตยทิพอาภา

ปรีดี พนมยงค์

ตราไว้ ณ วันที่ ๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๕

เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า เนื่องจากการยุบและรวมการปกครองบางจังหวัด จึงสมควรกำหนดและขยายเขตศาลและจังหวัดบางศาล

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎรดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติกำหนดและขยายเขตศาลจังหวัดบางศาลพุทธศักราช ๒๔๘๕”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๖ เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ศาลจังหวัดสมุทรปราการมีเขตตลอดท้องที่อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อและอำเภอพระประแดง ในจังหวัดพระนคร

(๑) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๘ แผนกกฎหมาย ภาค ๒ พ.ศ. ๒๔๘๕ หน้า ๒๔๔๓-๒๔๔๕

มาตรา ๔ ให้ขยายเขตศาลจังหวัดชลบุรีตลอดถึงท้องที่กิ่งอำเภอเกาะสีชัง ซึ่งรวมเข้าไว้ในการปกครองของจังหวัดชลบุรีนั้นด้วย

มาตรา ๕ ให้ศาลจังหวัดนครนายก มีเขตตลอดท้องที่อำเภอเมืองนครนายก อำเภอปากพลี และอำเภอองครักษ์ ในจังหวัดปราจีนบุรี และอำเภอบ้านนา ในจังหวัดสระบุรี

มาตรา ๖ ให้ศาลจังหวัดสมุทรสาคร มีเขตตลอดท้องที่อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกระทุ่มแบน และอำเภอบ้านแพ้ว ในจังหวัดธนบุรี

มาตรา ๗ ให้ศาลจังหวัดนนทบุรีมีเขตตลอดท้องที่อำเภอเมืองนนทบุรี และอำเภอปากเกร็ดในจังหวัดพระนคร อำเภอบางกรวย อำเภอบางใหญ่ และอำเภอบางบัวทอง ในจังหวัดธนบุรี

มาตรา ๘ บรรดาคดีที่ยังค้างพิจารณาอยู่ในศาลใด ซึ่งได้กำหนดเขตตามพระราชบัญญัตินี้ให้คงพิจารณาและพิพากษาในศาลนั้นต่อไป

มาตรา ๙ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดนครนายกขึ้นใหม่^(๑) ให้แยกอำเภอนครนายก อำเภอองครักษ์ และอำเภอปากพลี ออกจากการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี กับให้แยกอำเภอบ้านนาออกจากการปกครองของจังหวัดสระบุรี จัดตั้งเป็นจังหวัดนครนายก

พ.ศ. ๒๔๙๐ จึงตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการตั้งข้าหลวงยุติธรรม^(๒) กำหนดให้มีตำแหน่งข้าหลวงยุติธรรม ๕ ตำแหน่ง คือ

๑. ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๑	มีตำแหน่งประจำ ณ จังหวัดพระนคร
๒. ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๒	มีตำแหน่งประจำ ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๓. ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๓	มีตำแหน่งประจำ ณ จังหวัดนครราชสีมา
๔. ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๔	มีตำแหน่งประจำ ณ จังหวัดเชียงใหม่
๕. ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๕	มีตำแหน่งประจำ ณ จังหวัดสงขลา

(๑) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๓ แผนกกฎหมาย ภาค ๑ พ.ศ. ๒๔๘๔ ตอนที่ ๒๔ หน้า ๓๑๕ - ๓๑๗

(๒) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๔ แผนกกฎหมาย ภาค ๑ - ๒ พ.ศ. ๒๔๙๐ หน้า ๖๐๕ - ๖๐๗

ให้ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๑ มีเขตอำนาจในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี (เฉพาะศาลแขวงและศาลจังหวัดมีนบุรี) จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดนครปฐม จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครนายก

พ.ศ. ๒๔๔๕ มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งภาค^(๑) รวมท้องที่จังหวัดต่างๆ จัดตั้งเป็น ๔ ภาค กำหนดให้จังหวัดนครนายกอยู่ในเขต ๒ ซึ่งมี ๘ จังหวัดคือ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดตราด จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ ทั้งที่ทำการภาคที่จังหวัดฉะเชิงเทรา

พ.ศ. ๒๔๔๗ มีพระราชกฤษฎีกาตั้งข้าหลวงยุติธรรม^(๒) กำหนดให้ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๒ มีเขตอำนาจในจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดตราด จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ

และในปีเดียวกันนี้ได้ตราพระราชกฤษฎีกาตั้งอธิบดีผู้พิพากษามาภาค^(๓) ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาตั้งข้าหลวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๔๔๗ ตั้งอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔ ตำแหน่ง คือ

๑. อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๑	มีสำนักงานอยู่ที่	จังหวัดพระนคร
๒. อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๒	มีสำนักงานอยู่ที่	จังหวัดฉะเชิงเทรา
๓. อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๓	มีสำนักงานอยู่ที่	จังหวัดนครราชสีมา
๔. อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔	มีสำนักงานอยู่ที่	จังหวัดอุดรธานี
๕. อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๕	มีสำนักงานอยู่ที่	จังหวัดเชียงใหม่
๖. อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๖	มีสำนักงานอยู่ที่	จังหวัดพิษณุโลก
๗. อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๗	มีสำนักงานอยู่ที่	จังหวัดนครปฐม
๘. อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๘	มีสำนักงานอยู่ที่	จังหวัดนครราชสีมา
๙. อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๙	มีสำนักงานอยู่ที่	จังหวัดสงขลา

(๑) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๔ ตอนที่ ๒๓ ฉบับพิเศษ หน้า ๑ - ๕

(๒) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๑ แผนกฤษฎีกา ภาค ๑ พ.ศ. ๒๔๔๗ ตอนที่ ๒๕ หน้า ๔๙๐ - ๔๙๓

(๓) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๑ แผนกฤษฎีกา ภาค ๒ ตอนที่ ๖๔ ฉบับพิเศษ หน้า ๑ - ๖

ให้อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๒ มีเขตอำนาจในจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดตราด จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ

พ.ศ. ๒๔๘๘ มีพระราชกฤษฎีกาตั้งอธิบดีผู้พิพากษามาภาค (ฉบับที่ ๒)^(๑) กำหนดให้อธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๒ มีเขตอำนาจในจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดตราด และจังหวัดจันทบุรี

พ.ศ. ๒๕๐๘ มีพระราชกฤษฎีกาตั้งอธิบดีผู้พิพากษามาภาค (ฉบับที่ ๓)^(๒) ให้ย้ายสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๔ จากอุดรธานี ไปตั้งที่จังหวัดขอนแก่น

ศาลจังหวัดนครนายกในปัจจุบันขึ้นอยู่กับภาค ๒ ซึ่งทั้งสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาที่จังหวัดฉะเชิงเทรา มีศาลขึ้นกับภาคนี้ ๙ ศาล คือ

๑. ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา
๒. ศาลจังหวัดนครนายก
๓. ศาลจังหวัดปราจีนบุรี
๔. ศาลจังหวัดกบินทร์บุรี
๕. ศาลจังหวัดชลบุรี
๖. ศาลจังหวัดระยอง
๗. ศาลจังหวัดตราด
๘. ศาลจังหวัดจันทบุรี
๙. ศาลแขวงชลบุรี

ผู้ค้นคว้าเรียบเรียง นางสาวเพลินพิศ กำราญ วิทยากรโท
กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์

(๑) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๒ แผนกฤษฎีกา ภาค ๓ พ.ศ. ๒๓๘๘ ตอนที่ ๘๔ หน้า ๑๔๕๖-๑๔๕๘

ประวัติความเป็นมาของศาลจังหวัดนครนายก

นาย ปชา วรรณพินิจ รวบรวม

ศาลจังหวัดนครนายก เดิมใช้ชื่อว่า “ศาลเมืองนครนายก” จากหลักฐานที่พบบันทึกว่ารวบรวมได้ (หนังสือศาลที่ ๕/๑๖ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๐) ปรากฏว่า ทัวอาคารศาลเป็นเรือนที่พักของปลัดเมืองหรือยกกระบัตรเมืองมาก่อน ซึ่งเป็นของกระทรวงมหาดไทย แล้วให้กระทรวงยุติธรรมใช้เป็นที่ทำการศาลเมืองนครนายก แต่ไม่มีหลักฐานอันแน่ชัดที่จะทราบได้ว่ากระทรวงมหาดไทยให้ใช้เรือนที่พักดังกล่าวเป็นที่ทำการศาลมาแต่เมื่อวันเดือนปีใด แต่พอจะสันนิษฐานได้จากรอยสลักที่ตู้เก็บสำนวนและหนังสือซึ่งตกทอดใช้อยู่ที่ศาลจนปัจจุบันนี้ว่า ทั้งศาลมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๓๘ (เพราะรอยสลักนั้นมียุ่ ร.ศ. ๑๑๔ ซึ่งตรงกับ พ.ศ. ๒๔๓๘) ทัวอาคารของศาลดังกล่าว ในสมัยนั้น เดิมทีเดียวเป็นเรือนสองชั้น กว้างในรวมเรือนประมาณ ๔ คอก ยาวประมาณ ๔ วา ๓ คอกเศษ มีเฉลียงรอบ ๔ ด้าน เฉลียงกว้างประมาณ ๔ คอกคืบ ชั้นบนมีฝา ๔ ด้าน แต่ในรวมเรือน ส่วนเฉลียงไม่มีฝาทัง ๔ ด้าน เฉลียงชั้นล่างมีฝารอบเพียง ๓ ด้าน ด้านหน้าไม่มีฝา มีแต่ฝาในร่วมสกดถึงเฉลียง ชั้นล่างเป็นห้องสำหรับเสมียนพนักงาน ส่วนในรวมเรือนใหญ่ชั้นบน ๒ ห้อง แบ่งเป็นห้องพิจารณาห้องหนึ่ง อีกห้องหนึ่งเป็นห้องสำหรับผู้พิพากษาปลูกอยู่ในที่ดินราชพัสดุโฉนดเลขที่ ๓๓๖๐ และอยู่ติดกับศาลว่าการเมืองนครนายกในสมัยนั้น

ครั้น พ.ศ. ๒๔๕๗ อาคารศาลเมืองนครนายกชำรุดทรุดโทรมมาก จึงได้ทำการซ่อมแซมขึ้นใหม่ โดยลดจากสองชั้นลงเหลือเพียงชั้นเดียว หลังคามุงกระเบื้อง ซ่อมเสร็จเปิดทำการได้เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๔๕๗ (ตามหนังสือศาลรายงานอธิบดีผู้พิพากษามณฑลปราจีนที่ ๕๑/๔๑๔ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๔๕๗)

ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ทางกระทรวงมหาดไทยดำริจะสร้างศาลากลางจังหวัดหลังใหม่เพราะหลังเก่าทรุดโทรม (ตามหนังสือจังหวัดฯ ที่ ๓๘/๒๕๑๑ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๔๗๑) ทางศาลจึงรายงานให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑลปราจีนบุรีทราบ และมีความเห็น

ที่ทำการศาลจังหวัดนครนายกเดิม

เสนอไปด้วยว่า เมื่อสร้างศาลากลางใหม่ ศาลก็ควรสร้างใหม่ด้วยเพราะทรุดโทรมมากแล้ว ทั้งอยู่ใกล้ชิดกับศาลากลางหลังที่จะสร้างขึ้นใหม่ ไม่เหมาะที่ศาลจะตั้งอยู่ ณ ที่เดิม

ปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ศาลได้รายงานต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑลปราจีนบุรีว่า ทว่าอาคารศาลทรุดโทรม หลังคารั่ว เพราะใช้ไม้ศาลเก่าปลูกสร้างมาได้ประมาณ ๑๕ ปีแล้ว (พ.ศ. ๒๔๕๗) ทั้งศาลากลางจังหวัดก็ได้ปลูกสร้างขยายออกมากติดกับศาล พื้นของศาลากลางสูงเสมอกับขอบบนหน้าต่างของศาล เห็นควรสร้างศาลใหม่ให้ห่างจากศาลากลางจังหวัด โดยปลูกในที่ดินซึ่งอยู่ระหว่างหออทะเบียนที่ดินกับอำเภอวังกระโจม ตามหนังสือศาลที่ ๔๑/๓๔๗ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๔๗๒)

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ กระทรวงยุติธรรมได้แจ้งให้ศาลทราบ (ตามหนังสือที่ ๑๗/๓๗๓๗ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๗๒) ว่า กระทรวงฯ ทกลงทำสัญญาจ้างเหมานายอาช้อย (ยี่ห้ออาช้อย) สร้างอาคารศาลจังหวัดนครนายกหลังใหม่เป็นเงิน ๒๕,๗๘๐ บาท และทั้งให้ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครนายก และพระนรินทราภิรมย์ นายช่างกรุงเทพวมก็ เป็นผู้ตรวจงาน อาคารศาลหลังที่สร้างใหม่นี้เป็นสองชั้น ขนาด ๒ บัลลังก์ ชั้นล่างเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก ชั้นบนเป็นไม้ล้วนกว้าง ๒๐.๐๐ เมตร ลึก ๒๐.๐๐ เมตร มุขหน้ายื่นจากเจดียง ๓.๐๐ เมตร กว้าง ๖.๐๐ เมตร พื้นชั้นล่างทุกห้องเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก พื้นชั้นบนเหนือห้องเก็บสำนวน (ห้องผู้พิพากษา) กับพื้นชั้นบนที่อยู่เหนือห้องซึ่งผู้ต้องหาและจำเลยเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก นอกนั้นเป็นพื้นไม้ทั้งชั้นหลังคามุงกระเบื้อง ฝาและผนังทึบฉาบปูน และทาสีไขไก่ บานประตูและหน้าต่างทาสีฟ้าอ่อนและแก่สลับกัน ได้เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๗๒ และก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๔๗๓ กรรมการตรวจรับงานวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๗๓ ได้รายงานให้กระทรวงฯ ทราบตามหนังสือที่ ๕๐/๓๗๔ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๔๗๓ และได้ทำพิธีเปิดอาคารศาลหลังนี้เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๔๗๓ แล้วใช้เป็นี่ทำการทดลองมา

ส่วนอาคารศาลหลังเก่านั้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ อธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑลปราจีนแจ้งมาให้ศาลทราบตามหนังสือที่ ๑๑/๒๘๓ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๔๗๕ ว่า กระทรวงยุติธรรม ได้ตกลงให้กระทรวงมหาดไทยใช้เป็นี่ว่าการอำเภอวังกระโจมชั่วคราว (ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นี่ว่าการอำเภอมืองนครนายก) ศาลจึงได้ทำการส่งมอบให้จังหวัดฯ เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๔๗๕

ในปี พ.ศ. ๒๔๔๕ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก ได้มีหนังสือถึงศาลที่ ๓๔๔๗/๒๔๔๕ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม แจ้งว่า อาคารซึ่งใช้เป็นที่ว่าการอำเภอเมืองนครนายก (ซึ่งเดิมใช้ชื่อว่าอำเภอวังกระโจม) เป็นสมบัติของศาลมาแต่เดิม และทางราชการจะก่อสร้างที่ว่าการอำเภอเมืองฯ ขึ้นใหม่ในบริเวณหลังเรือนจำจังหวัดนครนายก เมื่ออำเภอย้ายไปแล้ว สถานที่เดิมนี้ก็ว่างลง ทางจังหวัดฯ เห็นว่าตัวอาคารที่ใช้เป็นที่ว่าการอำเภอเมืองฯ ขณะนั้นชำรุดทรุดโทรม หากทางศาลจะให้จังหวัดฯ ทำการบูรณะซ่อมแซม และยืมใช้เป็นที่ตั้งสาขาหอสมุดแห่งชาติประจำจังหวัดนครนายก ก็จะเกิดประโยชน์แก่ทางราชการและประชาชน หากศาลเห็นชอบด้วย ขอให้รายงานขออนุมัติต่อกระทรวงยุติธรรม ซึ่งศาลได้รายงานให้กระทรวงยุติธรรมทราบ ตามหนังสือ ๓๔๐/๒๔๔๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๔๕ พร้อมทั้งเสนอความเห็นไปด้วยว่าน่าจะอนุเคราะห์ให้ยืมต่อไปได้ กระทรวงฯ ได้มีหนังสือถึงศาลที่ ๗๕๔๘/๒๔๔๕ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๔๕ แจ้งว่า เรื่องนี้กระทรวงวัฒนธรรมก็ได้ติดต่อกับไปยังกระทรวงยุติธรรม เพื่อขอให้กรมศิลปากรยืมสถานที่ดังกล่าวเช่นเดียวกัน ซึ่งกระทรวงฯ พิจารณาเห็นสมควรให้ยืมได้และได้ตอบอนุมัติไปทางกระทรวงวัฒนธรรมแล้ว ศาลจึงแจ้งเรื่องนี้ให้จังหวัดฯ ทราบโดยหนังสือที่ ๗๒๐/๒๔๔๕ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๔๕

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๗ ผู้ว่าราชการจังหวัดฯ ได้มีหนังสือถึงศาลที่ ๕๘๓๕/๒๔๔๗ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๔๔๗ แจ้งว่า อาคารศาลที่ให้ยืมใช้เป็นที่ตั้งสาขาหอสมุดแห่งชาติฯ นั้นทรุดโทรมมาก ไม้และชำรุด จำเป็นต้องซ่อมแซมโดยรื้อออกทั้งหลัง และยกกระดานพื้นสูงขึ้นจากรูปเดิม เครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ เมื่อรื้อออกแล้วใช้ไม่ได้เป็นส่วนมาก ในการซ่อมแซมนี้ กรมศิลปากรได้อนุมัติเงินให้จังหวัดฯ เป็นเงิน ๒๔,๐๐๐ บาท เมื่อซ่อมเสร็จแล้ว ก็จะใช้เป็นที่ตั้งสาขาหอสมุดฯ ต่อไปตามเดิม และพร้อมกันนี้ จังหวัดฯ ได้เสนอขอตัวอาคารศาลดังกล่าวเป็นสมบัติของสาขาหอสมุดฯ ต่อไปด้วย - ศาลจึงได้รายงานเรื่องนี้ให้กระทรวงยุติธรรมทราบ ตามหนังสือที่ ๕๒๐/๒๔๔๒ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๔๔๗ และเสนอความเห็นไปด้วยว่า เมื่อจังหวัดฯ ได้งบประมาณซ่อมแซมถึง ๒๔,๐๐๐ บาท ก็ควรจะปลูกขึ้นใหม่ ส่วนตัวไม้และเครื่องอุปกรณ์ที่รื้อก็ควรมอบให้ศาล เพื่อนำไปใช้ซ่อมแซมบ้านพักผู้พิพากษาที่ชำรุด หรือควรขายเอาเงินเข้าท้องพระคลังต่อไป กระทรวงฯ ตอบมาตามหนังสือที่ ๕๓๔๐/๒๔๔๒ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๔๔๗ ความว่า กระทรวงวัฒนธรรมก็ได้มีหนังสือขอตัวอาคารดังกล่าวเช่นกัน จึงได้มอบเรื่องให้ข้าหลวงยุติธรรม ภาค ๒ พิจารณาเสนอความเห็นต่อกระทรวงฯ ซึ่ง

ข้าหลวงยุติธรรม ภาค ๒ เสนอความเห็น ว่า อาคารหลังนี้เก่ามากไม่บางส่วนเช่นฝาและพื้นยังพอนำไปใช้ซ่อมหรือปลูกบ้านพักผู้พิพากษาได้ ส่วนเสา เครื่องบน และเพดานเสียเป็นส่วนมาก และอาคารนี้ปลูกอยู่ในที่ดินที่มีใช้ของศาล จึงไม่เห็นด้วยกับความเห็นของศาลที่เสนอให้รื้อแล้วนำไม้และเครื่องอุปกรณ์ไปซ่อมบ้านพัก เพราะงบประมาณค่ารื้อถอน ค่าซ่อมและสร้างของศาลไม่มี ส่วนการที่จะรื้อแล้วขายเอาเงินเข้าคลังนั้น ข้าหลวงยุติธรรมภาค ๒ เห็นว่าไม่มีเหตุผล และไม่สมควรอย่างยิ่ง และมีความเห็นว่า การยกอาคารดังกล่าวให้เป็นสมบัติของสาขาหอสมุดแห่งชาติ เป็นการสมควรแก่เกียรติของกระทรวงยุติธรรม ทั้งยังเป็นประโยชน์แก่ทางราชการอีกด้วย กระทรวงฯ เห็นชอบด้วยความเห็นของข้าหลวงยุติธรรมภาค ๒ และได้แจ้งให้กระทรวงวัฒนธรรมทราบแล้ว จึงแจ้งมาให้ศาลดำเนินการต่อไป ซึ่งศาลได้แจ้งให้จังหวัดฯ ทราบตามหนังสือที่ ๖๒๔/๒๔๔๗ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๔๔๗

ต่อจากนั้นมาประมาณ ๑๐ ปี สาขาหอสมุดแห่งชาติได้ถูกยุบเลิกไป แผนกอนามัยจังหวัดจึงได้ครอบครองอาคารหลังนี้ใช้เป็นที่ทำการอนามัยจังหวัดนครนายก สืบต่อมาจนกระทั่งทุกวันนี้

สำหรับอาคารศาลหลังใหม่ที่สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๓ นั้น ต่อมาได้มีการซ่อมแซมหลายครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ ซ่อมไม้ซ้ออันที่เจาะฉีกแตก ๒ ตัว เปลี่ยนไม้คูกคาคอสองหลังคาอันทั้ง ๑ ตัว และเปลี่ยนไม้อกไก่มุขลคอกันที่หักอีก ๑ ตัว สิ้นเงิน ๒๓๔ บาท

ครั้งที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ ซ่อมไม้ตะเฒ่าที่อ่อนโดยเพิ่มไม้ตะเฒ่าอีก ๑ ตัว เพิ่มไม้ค้ำตะเฒ่าอีก ๑ ตัว และเปลี่ยนสังกะสีรางน้ำทั้งหมด สิ้นเงิน ๑๒๕ บาท

ครั้งที่ ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖ ซ่อมเชิงชายที่ผุ รางน้ำ และแท่งกั้นน้ำซีเมนต์ส่วนที่ชำรุดกับทาสีฉาบปูนฝารอบนอกชั้นบน หน้ามุขทั้งข้างนอกและข้างใน บานเกล็ด ลูกกรง หน้ามุข บันไดไม้จั่ว บานประตูหน้าต่างทั้งชั้นบนและชั้นล่าง รวมทั้งทำบันไดและห้องส้วมบ้านพักผู้พิพากษาหลังที่ ๒ ด้วย สิ้นเงิน ๑๒,๖๕๘ บาท

ครั้งที่ ๔ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ เปลี่ยนกระเบื้องมุงหลังคาที่ชำรุดประมาณ ๕๐ แผ่น และเปลี่ยนสังกะสีที่ทำเป็นรางรับน้ำต่อหัวตะเฒ่าที่ผุ สิ้นเงิน ๖๐๐ บาท

เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๑๑ ท่านอธิบดีผู้พิพากษามาภาค ๒ (นายชลอ บุปผเวส) มาตรวจราชการที่ศาลนี้ ได้บันทึกความเห็นเกี่ยวกับอาคารศาลลงในสมุดตรวจราชการของศาล

เป็นใจความว่า กระเบื้องมุงหลังคาเสื่อมสภาพการใช้ ทำให้เกิดรูรั่วในแผ่นซีเมนต์แต่ละแห่งมากมาย เมื่อฝนตกน้ำรั่วตามรูไหลลงสู่เพดานและภายในตัวอาคาร ทำให้กระเบื้องฝ้าเพดานชำรุดมีรอยร้าวทั่วไป จึงควรพิจารณาอยู่ ๒ ประการ คือ ทำการซ่อมแซมใหญ่ หรือรื้อปลุกสร้างอาคารศาลหลังใหม่ขึ้น หากเป็นเรื่องปลุกสร้างก็มีปัญหาเรื่องที่ดิน เพราะไม่มีที่ดินแปลงอื่นที่เหมาะสม จะต้องปลุกในที่เดิม แต่ที่ดินของศาลมีเนื้อที่ไม่พอปลุกสร้างศาลหลังใหม่ แต่มีที่ดินค้ำช้ายของศาลอยู่ ๑ แปลง ก้านหน้าวัดได้ ๒๑.๕๐ เมตร ลึกเท่าที่ดินของศาลติดถนน ๓ ก้าน ซึ่งเทศบาลเมืองนครนายกได้ปลุกสร้างเรือนไม้ไว้ ๑ หลัง และใช้เป็นศูนย์เยาวชนอยู่ ถ้าขอใช้ปลุกสร้างคงไม่ขัดข้อง ถ้าได้ที่ดินดังกล่าวรวมด้วยแล้วก็คงพอปลุกอาคารศาลได้ เพราะจะได้เนื้อที่ค้ำช้ายาวรวม ๗๗.๐๐ เมตร ถ้าขอที่ดินจากเทศบาลได้ และกระทรวงยุติธรรมมีโครงการสร้างศาลจังหวัดนครนายกในเร็ววัน ก็ควรพิจารณาซ่อมแซมซึ่งต้องใช้เงินมากไว้ก่อน ถ้าไม่สามารถปลุกสร้างศาลใหม่ได้ ก็ควรทำการซ่อมแซมใหญ่โดยด่วน เพราะความชำรุดจะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากความเห็นของท่านอธิบดีภาคดังกล่าว ศาลจึงเสนอขอตั้งงบประมาณซ่อมแซมในปีงบประมาณ ๒๕๑๓ ในวงเงิน ๔๐,๐๐๘ บาท

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ นั้นเอง กระทรวงฯ ได้มีหนังสือถึงศาล พร้อมกับส่งสำเนาหนังสือของกระทรวงฯ ที่มีไปขอให้อธิบดีผู้พิพากษภาค ๒ ดำเนินการติดต่อกับเทศบาล ขอให้ที่ดินทางค้ำช้ายของตัวอาคารศาลไว้รวมเป็นที่สร้างศาลใหม่ หากได้ที่ดินแล้ว กระทรวงฯ จะได้ขอตั้งงบประมาณในปี ๒๕๑๔ ส่วนการซ่อมแซมอาคารศาล เห็นควรดไว้ก่อน (หนังสือกระทรวงฯ ที่ ยธ ๐๒๐๒/๑๐๕๖๑ ลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๑๑) และอธิบดีผู้พิพากษภาค ๒ ได้ขอให้ศาลติดต่อกับเทศบาลขอให้ที่ดินเพื่อรวมไว้ก่อสร้างศาลใหม่ (หนังสือภาคที่ ๗๐๗/๒๕๑๑ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๑) ศาลจึงได้ดำเนินการติดต่อกับเทศบาลขอที่ดินดังกล่าว (หนังสือที่ ๘๘๕-๒๕๑๑ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๑) ซึ่งในที่สุดเทศบาลก็ยินยอมที่จะมอบที่ดินแปลงนี้ให้ใช้รวมกับที่ดินเดิมของศาลเพื่อปลุกสร้างอาคารศาลหลังใหม่ โดยศาลจะต้องออกค่าถมดิน ค่ารื้อถอน และค่าก่อสร้างศูนย์เยาวชนให้แก่เทศบาล เป็นเงิน ๒๑,๐๐๐ บาท

พร้อมกันนี้ ทางศาลก็ได้ติดต่อยังผู้ว่าราชการจังหวัดฯ ตามหนังสือที่ ๑๖๑/๒๕๑๒ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒ ขออนุญาตให้ศาลใช้ที่ดินดังกล่าวอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งทางจังหวัดฯ ก็มีหนังสือขออนุมัติไปยังกระทรวงการคลัง

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ กระทรวงยุติธรรมแจ้งให้ทราบ ว่า กระทรวงการคลังอนุญาตให้ศาลสงวนที่ดินที่ขอใช้ได้ใน ๒ ปี นับแต่ปีงบประมาณ ๒๕๑๔ เป็นต้นไป (หนังสือที่ ยธ ๐๒๐๒/๒๕๔ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๑๓)

ในระหว่างที่ดำเนินการติดต่อกับที่ดินที่จะสร้างศาลใหม่ดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๑๓ ท่านอธิบดีผู้พิพากษามา ๒ (นายธำรง สุนทรกุล ณ ชลบุรี) มาตรวจราชการที่ศาลนี้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับอาคารของศาล มีความเห็นว่า “อาคารศาลนครนายก ตัวอาคารยังแข็งแรงทนทานที่อยู่ แต่หลังคาศาลกระเบื้องหมกคุณภาพ ทั้งไม้กระเบื้องบนหลังคาที่เก่าใกล้จะผุเต็มที่แล้ว หากไม่สร้างศาลใหม่ ต้องรื้อหลังคาทำใหม่หมด มิฉะนั้นหน้าฝนจะเดือดร้อนมากเพราะความรั่วของหลังคาทั่วๆ ไป ได้ติดต่อกับนายกเทศมนตรีฯ ซึ่งแจ้งว่า จะได้สงวนที่ดินทางซ้ายของศาลไว้ให้ แต่ขอให้ตั้งงบประมาณก่อสร้างในปีงบประมาณ ๒๕๑๕ ซึ่งถ้าหากทางกระทรวงฯ ตั้งงบประมาณสร้างศาลแล้ว ก็เห็นควรสร้างบ้านพักผู้พิพากษาที่ขาดอยู่อีกหนึ่งหลังด้วย เพราะที่ดินของศาลมีอยู่แล้ว ฯลฯ” และเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๔ ท่านอธิบดีภาคคนเดิมก็ได้มาตรวจสภาพของศาลในฤดูฝนอีก ปรากฏว่าฝนตกทั่วทั่วไป และไปตรวจสถานที่ที่จะใช้เป็นที่ทำการศาลชั่วคราวในระหว่างที่สร้างศาลใหม่ ซึ่งในชั้นแรกจะขอใช้หอพัก ร.ร. การช่างสตรีที่ยุบเลิกแล้ว แต่ต่อมาอาจารย์ใหญ่ ร.ร. นครนายกวิทยาคม ได้ให้ความร่วมมือกับศาล โดยยอมให้ใช้อาคารเรียนไม้สองชั้นที่ทางโรงเรียนมิได้ใช้ให้ศาลใช้เป็นที่ทำการศาลชั่วคราวจนกว่าสร้างศาลหลังใหม่เสร็จ

ครั้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๕ กระทรวงยุติธรรมก็ได้รับงบประมาณค่าก่อสร้างศาลจังหวัดนครนายกหลังใหม่ รวมทั้งก่อสร้างศาลจังหวัดพังงา คัดแปลงต่อเติมอาคารที่ทำการศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี และปรับปรุงศาลแพ่งศาลอาญาและกระทรวงฯ ได้ทำการประกวดราคาก่อสร้างเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๑๕ พร้อมกับสั่งตั้งกรรมการตรวจการก่อสร้างศาลจังหวัดนครนายกขึ้น ซึ่งประกอบด้วยอธิบดีผู้พิพากษามา ๒ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครนายก นายไมตรี โมรรตนะ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครนายก นายทองจุล สิงห์กุล นายช่างเอก กองแบบแผน กรมโยธาธิการหรือผู้แทน และนายสุพจน์ นาคะพินธุ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำกระทรวง เป็นกรรมการ

บริษัทดาววิศวะการจำกัด ผู้ประกวดราคาได้ ได้ลงมือทำการก่อสร้างตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ๒๕๑๕ จนเสร็จงานงวดที่ ๔ แล้ว ห้างหุ้นส่วนจำกัดมนคราก่อสร้าง จึงได้เข้า

รับช่วงทำการก่อสร้างต่อมาจนแล้วเสร็จบริบูรณ์เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๑๖ สิ้นเงินงบประมาณ ๒,๒๔๑,๐๐๐ บาท

อาคารศาลจังหวัดนครนายกหลังใหม่นี้ ปลูกลงบนที่ดินแปลงเดิม รวมกับที่ดินบางส่วนที่ทางเทศบาลสระการครอบครองให้ เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๒ ชั้น หลังคาทรงไทยกว้าง ๒๘.๗๕ เมตร ยาว ๕๔.๒๐ เมตร ขนาด ๔ บัลลังก์ กับมีบัลลังก์เสริมอีกหนึ่งบัลลังก์ ตามแบบแปลนของกรมโยธาธิการ ได้ทำพิธีวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๕ โดยนายบุญฤทธิ สุชีวะ ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานในพิธี และได้ทำพิธีเปิดเป็นทางการ ณ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๖ โดย ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานในพิธี เป็นอาคารที่มีความสง่างามกว้างขวาง เหมาะสมที่จะเป็นสถานที่ประสิทธิประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชน และเป็นที่เชิดหน้าชูตาแก่จังหวัดนครนายกด้วย

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
(www.library.coj.go.th)

**รายชื่อผู้พิพากษาและจำศาล
ของศาลจังหวัดนครนายกเท่าที่รวบรวมได้**

พ.ศ. ๒๔๔๓	—	ผู้พิพากษา
	หลวงวิเจตกิจกิจ	รองผู้พิพากษา
	นายโชติ	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๔๔	—	ผู้พิพากษา
	หลวงวิเจตกิจกิจ	รองผู้พิพากษา
	นายโชติ	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๔๕	หลวงพินิจการโกศล	ผู้พิพากษา
	นายโชติ	รองผู้พิพากษา
	นายศรี	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๔๖	หลวงพินิจการโกศล	ผู้พิพากษา
	นายวอน	รองผู้พิพากษา
	นายศรี	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๔๗	หลวงพินิจการโกศล	ผู้พิพากษา
	นายวอน	ผู้พิพากษารอง
	นายเปลี่ยน	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๔๘	หลวงพินิจการโกศล	ผู้พิพากษา
	นายวอน	ผู้พิพากษารอง
	นายทองสุข	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๔๙	หลวงกิติประกาศ	ผู้พิพากษา
	นายวอน	ผู้พิพากษารอง
	นายแฮม	ยกกระบัตร

พ.ศ. ๒๔๕๐	หลวงกิติประกาศ	ผู้พิพากษา
	หลวงยุติการบรรจง	ผู้พิพากษารอง
	นายแหม่ม	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๕๑	นายชม	ผู้พิพากษา
	หลวงยุติการบรรจง	ผู้พิพากษารอง
	นายแหม่ม	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๕๒	หลวงชำนาญเนติศาสตร์	ผู้พิพากษา
	หลวงยุติการบรรจง	ผู้พิพากษารอง
	นายแหม่ม	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๕๓	หลวงเวทย์วุฒิกรรม	ผู้พิพากษา
	หลวงยุติการบรรจง	ผู้พิพากษารอง
	นายจ่าย	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๕๔	หลวงเวทย์วุฒิกรรม	ผู้พิพากษา
	หลวงยุติการบรรจง	ผู้พิพากษารอง
	นายจ่าย	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๕๕	หลวงนารณนุกการ	ผู้พิพากษา
	หลวงประสิทธิ์	„
	นายจ่าย	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๕๖	หลวงนารณนุกการ	ผู้พิพากษา
	หลวงประสิทธิ์	„
	นายจ่าย	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๕๗	หลวงทรงนิกิกรณ์	ผู้พิพากษา
	หลวงประสิทธิ์	„
	นายจ่าย	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๕๘	หลวงพิไชยบัณฑิตย์	ผู้พิพากษา
	หลวงประสิทธิ์	„
	นายจ่าย	ยกกระบัตร

พ.ศ. ๒๔๕๘	หลวงพิไชยบัณฑิตย์	ผู้พิพากษา
	หลวงพรหมอาณัติ	„
	นายจ่าย	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๖๐	หลวงพิไชยบัณฑิตย์	ผู้พิพากษา
	หลวงพรหมอาณัติ	„
	นายจ่าย	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๖๑	หลวงพิไชยบัณฑิตย์	ผู้พิพากษา
	หลวงพรหมอาณัติ	„
	นายจ่าย	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๖๒	หลวงพิไชยบัณฑิตย์	ผู้พิพากษา
	หลวงพรหมอาณัติ	„
	นายจ่าย	ยกกระบัตร
พ.ศ. ๒๔๖๓	หลวงสังฆธรรมประกาศ	ผู้พิพากษา
	ขุนปริมสุภา	„
	นายจ่าย	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๖๔	พระสรศาสตร์วินิจัย	ผู้พิพากษา
	ขุนปริมสุภา	„
	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๖๕	พระสรศาสตร์วินิจัย	ผู้พิพากษา
	ขุนปริมสุภา	„
	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๖๖	พระสรศาสตร์วินิจัย	ผู้พิพากษา
	ขุนปริมสุภา	„
	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๖๗	พระสรศาสตร์วินิจัย	ผู้พิพากษา
	หลวงประวิทย์นฤนาท	„
	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล

พ.ศ. ๒๔๖๘	พระราชปรีชา	ผู้พิพากษา
	หลวงประวิทย์นฤนาท	„
	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๖๘	พระราชปรีชา	ผู้พิพากษา
	หลวงประวิทย์นฤนาท	„
	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๐	พระราชปรีชา	ผู้พิพากษา
	นายไต้ ทุมวิภาต	„
	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๑	พระราชปรีชา	ผู้พิพากษา
	นายไต้ ทุมวิภาต	„
	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๒	พระราชปรีชา	ผู้พิพากษา
	หลวงทรงนิกิกรณ์	„
	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๓	พระราชปรีชา	ผู้พิพากษา
	หลวงทรงนิกิกรณ์	„
	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๔	พระนิติธรรมประกรณ์	ผู้พิพากษา
	นายฉิว บุรณสิงห์	„
	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๕	พระนิติธรรมประกรณ์	ผู้พิพากษา
	หลวงพิศลย์สารนิกิ	„
	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๖	พระนิติธรรมประกรณ์	ผู้พิพากษา
	หลวงพิศลย์สารนิกิ	„
	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล

พ.ศ. ๒๔๖๓	พระพรหมปรีชา	ผู้พิพากษา
	หลวงพิศลย์สารนิติ	„
พ.ศ. ๒๔๖๘	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล
	หลวงชำนาญเนติศาสตร์	ผู้พิพากษา
พ.ศ. ๒๔๖๘	หลวงพิศลย์สารนิติ	„
	ขุนปรารพกระบิน	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๖๘	หลวงชำนาญเนติศาสตร์	ผู้พิพากษา
	นายแจ่ม อัจฉกาญจน์	„
พ.ศ. ๒๔๗๐	นายเม่งซัง บุปผเวส	จำศาล
	หลวงชำนาญเนติศาสตร์	ผู้พิพากษา
พ.ศ. ๒๔๗๐	นายแจ่ม อัจฉกาญจน์	„
	นายเม่งซัง บุปผเวส	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๑	หลวงชำนาญเนติศาสตร์	ผู้พิพากษา
	นายแจ่ม อัจฉกาญจน์	„
พ.ศ. ๒๔๗๑	นายห้อย สมนวงศ์	„
	นายเม่งซัง บุปผเวส	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๒	หลวงชำนาญเนติศาสตร์	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายห้อย สมนวงศ์	ผู้พิพากษา
พ.ศ. ๒๔๗๒	นายเจียร กชธีระ	„
	นายบัวผัน สุราฤทธิ์	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๓	หลวงชำนาญเนติศาสตร์	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายห้อย สมนวงศ์	ผู้พิพากษา
พ.ศ. ๒๔๗๓	นายเจียร กชธีระ	„
	นายบัวผัน สุราฤทธิ์	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๔	หลวงชำนาญเนติศาสตร์	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายห้อย สมนวงศ์	ผู้พิพากษา
พ.ศ. ๒๔๗๔	นายเจียร กชธีระ	„
	นายบัวผัน สุราฤทธิ์	จำศาล

พ.ศ. ๒๔๘๕	นายชอบ เพ็ญชาติ	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายห้อย สมานวงศ์	ผู้พิพากษา
	นายเริ้ว กษธีระ	„
	นายกำจร บัณฑิตนันท์	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๘๖	นายชอบ เพ็ญชาติ	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายห้อย สมานวงศ์	ผู้พิพากษา
	นายเริ้ว กษธีระ	„
	นายชุ่ม สุนทรธัย	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๘๗	นายทวี บัณฑิตกุล	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายจอง วิชัยยะ	ผู้พิพากษา
	นายพินิจ เพชรชาติ	„
	นายชุ่ม สุนทรธัย	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๘๘	หลวงวุฒิธรรมเนติก	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายจอง วิชัยยะ	ผู้พิพากษา
	นายพินิจ เพชรชาติ	„
	นายชุ่ม สุนทรธัย	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๘๙	นายสมบุรณ์ ภิบาลกุล	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายจอง วิชัยยะ	ผู้พิพากษา
	นายพินิจ เพชรชาติ	„
	นายชุ่ม สุนทรธัย	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๙๐	นายสมบุรณ์ ภิบาลกุล	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายจอง วิชัยยะ	ผู้พิพากษา
	นายพินิจ เพชรชาติ	„
	นายชุ่ม สุนทรธัย	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๙๑	นายสมบุรณ์ ภิบาลกุล	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายจอง วิชัยยะ	ผู้พิพากษา

	นายพินิจ เพชรชาติ	ผู้พิพากษา
	นายมนี พิมพ์ประสิทธิ์	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๘๒	นายสมบุรณ์ ภิบาลกุล	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายจอง วิชัยยะ	ผู้พิพากษา
	นายพินิจ เพชรชาติ	„
	นายมนี พิมพ์ประสิทธิ์	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๘๓	นายแสวง ยะสารวรรณ	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายจอง วิชัยยะ	ผู้พิพากษา
	นายพินิจ เพชรชาติ	„
	นายสง่า อำพันแสง	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๘๔	นายแสวง ยะสารวรรณ	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายจอง วิชัยยะ	ผู้พิพากษา
	นายนรินทร์ หงสไกร	„
	นายสง่า อำพันแสง	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๘๕	นายสรรค์ สุชาติวุฒิ	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายอุทัย จีงเจริญ	ผู้พิพากษา
	นายนรินทร์ หงสไกร	„
	นายสง่า อำพันแสง	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๘๖	นายอิสระ สมบุญสุข	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายรีน วิไลชนม์	ผู้พิพากษา
	นายสุธี ชอบธรรม	„
	นายอนันต์ อมาตยกุล	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๘๗	นายอิสระ สมบุญสุข	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายรีน วิไลชนม์	ผู้พิพากษา
	นายสุธี ชอบธรรม	„
	นายประกอบ วณิกพันธุ์	จำศาล

พ.ศ. ๒๔๖๘	นายอิสระ สมบุญสุข	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายวัน วิไลชนม์	ผู้พิพากษา
	นายสุธี ชอบธรรม	„
	นายประกอบ วณิชพันธ์	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๖๙	นายอิสระ สมบุญสุข	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายสุธี ชอบธรรม	ผู้พิพากษา
	นายมนี พิมพ์ประสิทธิ์	„
	นายประกอบ วณิชพันธ์	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๐	นายเข้า เจริมช่วง	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายสุธี ชอบธรรม	ผู้พิพากษา
	นายมนี พิมพ์ประสิทธิ์	„
	นายอารี กำเนิงาม	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๑	นายเข้า เจริมช่วง	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายสุธี ชอบธรรม	ผู้พิพากษา
	นายมนี พิมพ์ประสิทธิ์	„
	นายอารี กำเนิงาม	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๒	นายพร สมบัติศิริ	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายมนี พิมพ์ประสิทธิ์	ผู้พิพากษา
	นายสุนทร วรรณแสง	„
	นายอารี กำเนิงาม	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๓	นายสมพร สมบัติศิริ	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายสุนทร วรรณแสง	ผู้พิพากษา
	นายบัญชา กุลทนต์	„
	นายชัยยะ สุชาโต	จำศาล
พ.ศ. ๒๔๗๔	นายกฤษณ์ โสภิกุล	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายบัญชา กุลทนต์	ผู้พิพากษา

พ.ศ. ๒๕๐๕	นายสมชาย ศรีวัฒนพงศ์	ผู้พิพากษา
	นายชัยยะ สุชาโต	จำศาล
	นายกฤษณ์ ไสภิกกุล	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายบัญชา กุลทนต์	ผู้พิพากษา
	นายสมชาย ศรีวัฒนพงศ์	„
พ.ศ. ๒๕๐๖	นายชัยยะ สุชาโต	จำศาล
	นายศิริ แก้วทับทิม	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายบัญชา กุลทนต์	ผู้พิพากษา
	นายสมชาย ศรีวัฒนพงศ์	„
	นายชัยยะ สุชาโต	จำศาล
พ.ศ. ๒๕๐๗	นายศิริ แก้วทับทิม	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายบัญชา กุลทนต์	ผู้พิพากษา
	นายสมชาย ศรีวัฒนพงศ์	„
	นายสุรินทร์ จารุทะวีย	จำศาล
	นายศิริ แก้วทับทิม	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
พ.ศ. ๒๕๐๘	นายบัญชา กุลทนต์	ผู้พิพากษา
	นายสมชาย ศรีวัฒนพงศ์	„
	นายสุรินทร์ จารุทะวีย	จำศาล
	นายวิญญาน เลชะกุล	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายบัญชา กุลทนต์	ผู้พิพากษา
พ.ศ. ๒๕๐๙	นายสุทิน นนทแก้ว	„
	นายสุรินทร์ จารุทะวีย	จำศาล
	นายวิญญาน เลชะกุล	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายสุทิน นนทแก้ว	ผู้พิพากษา
	นายเกียรติ จาคนิลพันธ์	„
พ.ศ. ๒๕๑๐	นายสุรินทร์ จารุทะวีย	จำศาล

พ.ศ. ๒๕๑๑	นายวิญญาน เลชะกุล	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายสุทิน นนทแก้ว	ผู้พิพากษา
	นายเกียรติ จาตนิลพันธ์	„
	นายสุรินทร์ จารุทะวัย	จำศาล
พ.ศ. ๒๕๑๒	นายสมศักดิ์ ปาลวัฒน์วิไชย	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายสุทิน นนทแก้ว	ผู้พิพากษา
	นายเกียรติ จาตนิลพันธ์	„
	นายสุรินทร์ จารุทะวัย	จำศาล
พ.ศ. ๒๕๑๓	นายยนต์ สวนพุ่ม	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายสุทิน นนทแก้ว	ผู้พิพากษา
	นายเกียรติ จาตนิลพันธ์	„
	นายสุรินทร์ จารุทะวัย	จำศาล
พ.ศ. ๒๕๑๔	นายยนต์ สวนพุ่ม	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายไมตรี โมรรตนะ	ผู้พิพากษา
	นายพรชัย สมรรถวิทยาวะ	„
	นายสุรินทร์ จารุทะวัย	จำศาล
พ.ศ. ๒๕๑๕	นายปชา วรรณพินิจ	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายไมตรี โมรรตนะ	ผู้พิพากษา
	นายพรชัย สมรรถวิทยาวะ	„
	นายสุรินทร์ จารุทะวัย	จำศาล
พ.ศ. ๒๕๑๖	นายอารี กำเนิดงาม	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
	นายไมตรี โมรรตนะ	ผู้พิพากษา
	นายพรชัย สมรรถวิทยาวะ	„
	นายสุรินทร์ จารุทะวัย	จำศาล

แถลงท้ายเล่ม

อาคารศาลจังหวัดนครนายก ได้รับงบประมาณการก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ในช่วงเวลาเริ่มก่อสร้าง จนถึงพิธีเปิด มีการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษา ภาค ๒ และผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดนครนายกมาแล้วตำแหน่งละ ๓ ท่าน ณ บัดนี้ก็เป็นอันแล้วเสร็จเรียบร้อยได้ฤกษ์พิธีเปิดเสียที พร้อมกันนี้ ได้รับจัดพิมพ์หนังสือเป็นที่ระลึกตามธรรมเนียม เนื่องจากราคากระดาษสูงลิ่ว ไม่อาจลงบทความอันมีคุณค่าของอีกหลาย ๆ ท่าน ทั้งที่ตั้งใจ เกรงกระทบกระเทือนงบประมาณการพิมพ์อันจำกัค่าใช้จ่าย (จริง ๆ) ตอนต้นเล่ม อาจแพร่พร่าวไปด้วยภาพอยู่บ้าง แต่ก็ได้คำขวัญของท่านผู้ใหญ่มาลงไว้เป็นเครื่องจรรโลงจิตใจ

พระคุณเจ้าท่านเจ้าคุณพระอุคมสารโสภณแห่งวัดเทพศิรินทราวาส กรุณาเขียนแง่คิด ศาสนากับสังคม และ ศาสนากับกฎหมาย นับว่าเป็นอาหารแห่งจิตใจในยามนี้ได้อย่างยิ่ง สำหรับบทความทางวิชาการ รู้สึกว่าโชคดียิ่งที่ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม กรุณาเขียนเรื่องสด ๆ ร้อน ๆ “กระทรวงยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา” ส่งมาให้ตามคำขอ ถูกกับจังหวะและเหตุการณ์พอดี ทางฝ่ายธุรการเจ็ญแว่ว ๆ อยู่แล้วว่า กำลังจะยุบ จะแยก หรือไม่ยุบแต่แยกเฉย ๆ ก็ไม่ทราบเหมือนกัน อย่างไรก็ตาม เมื่ออ่านบทความของท่านแล้ว ทำให้เห็นภาพร่าง ๆ ว่า อันกระบวนการยุติธรรมก็คือกระบวนการยุติธรรม และศาลยุติธรรมก็คือศาลยุติธรรม

ท่านอธิบดีผู้พิพากษามา ๒ คุณกำจร บัณฑิตแท้ ส่งเรื่อง “นครนายก ในอดีต” มาให้ เป็นการยืนยันว่า แม้อยุธยาจะสิ้นยุคไปแล้ว แต่ความรักความผูกพัน ต่อผู้ไท่บงกับบัญชาและหน้าที่ ยังหาสิ้นไปด้วยไม่ ท่านพรรณาดังอดีตอันชื่นมื่น ขบขัน เบาสมอง เป็นอีกรสหนึ่งอ่านแล้วนึกถึงภาพของท่านตุลาการรุ่นคุณพ่อ คุณอา และคุณลุง ซึ่งต่างหาชีวิตไม่แล้วว่า ถึงยังไ้ๆ ก็ยังไ้ลายตุลาการเก่าคือ ใจถึง และปฏิภาณอันฉับไว ขอให้คุณสมบัติ ๒ ชื่อนี้ จงสืบเนื่องตกทอดมายังรุ่นปัจจุบันนี้บ้างไม่มากนักน้อย อย่าได้ขาด สายเสียเลย

ศาลก็สร้างใหม่แล้ว ถ้าไม่มีประวัติศาสตร์มาลงก็จะผิดธรรมเนียม กรมศิลปากร กรุณาเอื้อเฟื้อส่ง “ประวัติศาสตร์จังหวัดนครนายก” มาอย่างเช่นเคย และเพื่อจะให้สมบูรณ์ แบบยิ่งขึ้น บังเอิญพบต้นฉบับเรื่อง “ประวัติความเป็นมาของศาลจังหวัดนครนายก” ใน แฟ้มมอผลงานของท่านหัวหน้าศาลคนเก่า คุณเปา วรธรรมพินิจ ได้รวบรวมเรียบเรียงไว้ อย่างดี เตรียมลงพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกเปิดศาลโดยเฉพาะ แต่ต้องย้ายไปอยู่จังหวัดกันทบุรี เสียก่อนที่จะถึงพิธีเปิด นับว่าโชคไม่ค่อยดี หรือจะก็ไ้ไม่ทราบได้ ต้องรีบโทรศัพท์ติดต่อขอ อนุญาตนำลงพิมพ์ไว้เสียเลย กลัวจะเปลี่ยนใจทวงต้นฉบับคืนทีหลัง นับว่าเป็นการทันท่วงที กายกำลังสมองไปอีกแยะ

อย่างไรก็ตาม หนังสือเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ก็ด้วยความร่วมมือ ร่วมใจช่วยเหลือ สนับสนุน จากพระคุณเจ้าท่านเจ้าคุณพระอุดมสารโสภณ และคุณมานิต สุขสมจิตร ตลอดจน ห้างร้าน บริษัท และท่านที่ไ้มีส่วนร่วมช่วยเหลือพิมพ์โฆษณาด้วยไมตรีจิตอันดียิ่ง

คณะศาลขอการวะและขอบพระคุณทุกท่าน ที่ได้มาร่วมไ้เกียรติในพิธีวางศิลาฤกษ์ และพิธีเปิดศาลในวันนี้ ตลอดจนท่านที่ไ้ให้ความอุปการะช่วยเหลือ เพื่อให้งานในวันนี้และ หนังสือเล่มนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยด้วยดี.

อารี กำเนิดงาม

๒๘ พ.ย. ๖๖

ด้วยยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท สหพันธ์ จำกัด

ผู้ผลิตและขายส่งสุรา สาขาจังหวัด

อุดรธานี หนองคาย ร้อยเอ็ด สกลนคร นครพนม

ปราจีนบุรี และ นครนายก

ด้วยถินันทนาการ

จาก

รอนำแะง ปลพัฒนา

อ. เมือง จ. นครนายก

และสาขา สระบุรี

ด้วยถินันนทานการ

จาก

เสร์ ศิสุจชัย

ตัวแทนจำหน่ายสินค้าฟอ์ด และ ไตฮ์ทสุ

พร้อมอะไหล่ทุกชนิด

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

นายเสถกภูมิ บุตรเนียร

ด้วยถินันทนาการ

จาก

นายสมหมาย วิไลวงษ์

ด้วยอธิปไตยนันทนาการ

จาก

โรงเรียนแห่ง ศรัทธา

๔
อ. เมือง จ. นครนายก

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

ร้านกอบแก้ว

ตัวแทนจำหน่ายสุราแม่โขง

อ. เมือง จ. นครนายก

ประชาชนทั่วไปนิยมใช้บริการ ของ

ธนาคารกรุงไทย จำกัด

เพราะ

เป็นธนาคารพาณิชย์ของรัฐบาล

ประกอบธุรกิจธนาคารด้วยความเที่ยงตรง

และยุติธรรมตามกฎหมาย

ถ้าท่านต้องการใช้บริการที่ดี โปรดติดต่อ

ธนาคารกรุงไทย จำกัด

สมบูรณกิจ
บ้านนา นครนายก

จำหน่ายไม้แปรรูป และอุปกรณ์การก่อสร้างทุกชนิด
ในราคาย่อมเยา

สหผล

๖๖ ตลาดบ้านนา นครนายก

จำหน่ายไม้แปรรูป และอุปกรณ์การก่อสร้างทุกชนิด
ราคาเป็นกันเอง

นายเดชา เดชเกรียงไกร ผู้จัดการ

ด้วยอธิบดีบัญชาการ

จาก

สัมพันธวิธีก่อสร้าง

จำหน่ายอุปกรณ์การก่อสร้างทุกชนิด

อ. เมือง จ. นครนายก

ด้วยถินันทานการ

จาก

จงจรรยาบริการ

ผู้แทนจำหน่ายน้ำมันสามทหาร

อ. เมือง จ. นครนายก

ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด สาขานครนายก

บริการธุรกิจของธนาคาร

รับฝากเงิน

- ประเภทบัญชีกระแสรายวัน
- ประเภทบัญชีกระแสรายวันย่อย
- ประเภทสะสมทรัพย์
- เงินฝากประจำ

อื่น ๆ

- รับโอนเงินทางโทรเลขและครีฟท์
- ออกเช็คของขวัญ

นาง กง ปลอดกัย พนักงานทุกคนยินดีให้คำปรึกษาท่านด้วยความเป็นกันเอง

เกษตรภาคใต้

๒๕๒ ตลาดบ้านนา นครนายก

จำหน่ายเครื่องกำเนิดไฟฟ้า เครื่องสูบน้ำ เครื่องทุ่นแรงเกี่ยวกับงานเกษตร
เครื่องเรือหางยาว รถจักรยานยนต์ ปุ๋ยเคมี และยาปราบศัตรูพืชทุกชนิด

ราคาข่อมเข

ອົງກຸ່ມເອີ
(ໄມສະ)

๒๕๔ ข้างศาลเจ้าตลาดบ้านนา นครนายก

จำหน่าย

เครื่องเหล็ก สี ปู่ ยาน้ำแมลง อุปกรณ์การเกษตร
เครื่องกำเนิดไฟฟ้า เครื่องยนต์สูบน้ำ

เป็นผู้แทนจำหน่าย รถจักรยานยนต์ฮอนด้า คลาวซ่า
พร้อมเครื่องอะไหล่รถจักรยานยนต์ทุกชนิด

เจริญบ้านนาพาณิชย์

จำหน่ายไม้แปรรูป และอุปกรณ์การก่อสร้างทุกชนิด

รับจ้างไสไม้ด้วยเครื่องจักร

ราคาเขา และคัดเลือกไม้ได้อย่างเป็นกันเอง

กว้าง่วนฮวด

๔๓/๔ บ้านนา นครนายก

จำหน่ายเครื่องอะไหล่รถยนต์
แทริกเตอร์ เครื่องเหล็ก และ
อุปกรณ์การก่อสร้างทุกชนิด

ราคาเขา

ศูนย์เอสโซ่บริการ

ท. ธนะกิตต์ (สาขา)

ช่างที่ทำการไปรษณีย์ บ้านนา
นครนายก

บริการด้วยความซื่อสัตย์ตลอด
๒๔ ชั่วโมง

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

ร้านสมพรพานิชค้าไม้

จำหน่ายไม้แปรรูปและวัสดุก่อสร้างทุกชนิด

อ. องค์กรักษ์

จ. นครนายก

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

ร้านอุตสาหกรรมช่าง

จำหน่ายเครื่องยนต์เรือหางยาว
เครื่องยนต์ดีเซลรถไถนา
และอะไหล่ทุกชนิด
รับซ่อมเครื่องยนต์ กิ่ง อ็อกซ์
และรับเหมาก่อสร้าง

อ. องค์กรักษ์

จ. นครนายก

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

นายวิรัตน์ การุณยวนิช

เจ้าของและผู้จัดการ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศูนย์การค้าวิรัตน์พัฒนา
บ้านฉาง ต. พลา อ. เมือง จ. ระยอง

ด้วยยอภินันทนาการ

จาก

บริษัท ไพโรจน์ (ทั้งชังฮะ) จำกัด

ผู้ผลิตข้อสทิพรส

ชลบุรี

ด้วยยอภินันทนาการ

จาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงงานน้ำปลาจิตรสงวน

ชลบุรี

hängññส่วนจำกัด ศรีสมุทรแก๊ส

ตัวแทนจำหน่าย แก๊ส เตาแก๊ส และภาชนะต่าง ๆ ในการใช้แก๊ส

ของบริษัท ชัมมิทอินดัสเทรียล จำกัด

อ. เมือง

จ. สมุทรปราการ

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

นายบัน พันธวาริ

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ตำรวจ (www.library.coj.go.th)

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
(www.library.coi.go.th)

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พิษณุ

๕๕-๕๗ แพร่งสรรพศาสตร์ ถนนตะนาว กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ ๒๒๒๘๕๐
นายบรรลักษ์ บุนปาน ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๖